

nt

naš tednik

Številka 28

Letnik 46

Cena 10,— šil.
(25,— SIT)petek,
15. julij 1994Poštnina plačana
v gotovini

Celovec P.b.b.

Erscheinungsort
Klagenfurt/
Izhaja v Celovcu
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt/
Poštni urad
9020 Celovec

NA SPI/SCHMELZ

Restavracija plavža

Na Bistrici pri Pliberku se zanimajo za obnovo plavža za topljenje svinca, ki je bil postavljen leta 1855, ko so še v Peci kopali svinca. Zvezni urad za spomeniško varstvo se zavzema za sanacijo, saj je plavž zgodovinske vrednosti. Stroške (pribl. šil. 400.000,-) bi v celoti pokrila omenjeni urad in urad za ohranitev krajevne in regionalne podobe. Potrebno pa bi se bilo domeniti z bratoma Kraut, ki sta lastnika zemljišča in plavža.

Zernatto v pogovorih z NSKS in EL:

Uvedba manjšinskega mandata v deželnem zboru nujna

Po daljšem zastoju v koroški politiki v zvezi z izvolitvijo deželnega glavarja so se tudi na manjšinskem področju spet začeli pogovori. V četrtek, 7. julija 1994, sta delegaciji Narodnega sveta koroških Slovencev in Enotne liste pod vodstvom svojih predsednikov dr. Matevža Grilca in Andreja Wakouniga v ločenih pogovorih z deželnim glavarjem dr. Christofom Zernattom obravnavali predvsem vprašanje zastopstva slovenske narodne skupnosti v koroškem deželnem zboru.

Dalje na strani 2/3

Napis na majici simpatične Karin iz Celovca je naša poletna uganka za vse cenjene bralke in bralce NT. Naloga bo lahka za vsakogar, ki je v zadnjih tednih vsaj z enim očesom spremljal kulturne dogodke med Slovenci v deželnem glavnem mestu.

Prvim desetim, ki bodo po telefonu povedali, kaj pomeni napis na majici, Naš tednik podari po eno majico. Na voljo je več barv in več velikosti! Naš telefon: Naš tednik, 0463/512528/29.

Foto: Fera

POLITIKA

Bernhard Sadovnik je od 1. junija naprej poslovodeči tajnik EL. Kakšne cilje si je zastavil in kakšna naj bi bila v bodoče politika EL, lahko preberete v pogovoru na strani 2 in 3.

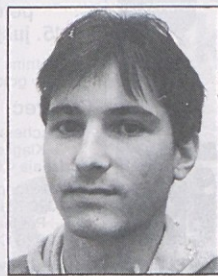
REPORTAŽA

KJE SO TURISTI?

Naša turistična podjetja zaznavajo upad nočitev. Kakovostne ponudbe dobivajo vedno večji pomen.

Več o tem na straneh 8 in 9.

ADRIAN KERT

KOMENTAR
NAŠEGA TEDNIKA

Dvomljiva gostoljubnost

Kakšna je torej resnica o morali, kako je z gospodarstvom in etiko, z delanjem poslov in človečanskimi pravicami?

Trg rajskega miru 1991. Krvoločni vojaški aparat kitajske komunistične vlade se zvali na neštete mirno demonstrirajoče za svobodo in za seboj zapusti s krvjo in človeškimi žrtvami popleskan trg. Človek, ki je bil sposoben privoliti v ta v nebo vpijoči zločin, je neki gospod Li Peng. Prav ta isti Li Peng se je mudil na državnem obisku v Avstriji. Milijone šilingov (iz katerega sklada?) je bilo izdano za varnost kitajskega predsednika. Demonstracije so bile prepovedane! Avstrijski politični velikaši so ga sprejeli z vsemi častmi, brez vsakršnih skruplov, za dobrobit Avstrije in pri tem pozabili, da Avstrija ni odvisna od sodrge. Prav isti politiki sicer visoko vrednotijo poštenost, moralo, človečanske pravice in zavračajo vse, kar temu nasprotuje. Očitno dokler se ne tiče neposredno njihovih poslov.

Tu se je napovedal, morda je bil celo povabljen na obisk človek, ki ga človečanske pravice doma prav figo brigajo, in čigar besede uzaveščajo, da je to za kitajsko ljudstvo najboljši način, avstrijske politične instance pa ga sprejmejo kot velikega državnika. Z mockovskimi kretnjami, vranitzkyjevskim suverenim izmikanjem in klestilovskimi prepričanji, da Kitajca ni moč prezirati, ne politično ne gospodarsko. Vsa čast Buseku (ostal zvest svojim načelom in načinu politike), ai, zelenim, liberalnemu forumu in še komu, ki so z ogorčenostjo protestirali proti prepovedi demonstracij. Z metodami, ki jih uporabljajo na Kitajskem, je demokratična Avstrija sprejela de facto zločinca.

Ne bom se spraševal o upravičenosti priveska 'demokratična', ker to Avstrija kljub temu bolj ali manj hudemu spodrsliju še vedno je in ker Avstrija niso samo trije politiki,

ampak bolj o moralni trdnosti oziroma majavosti avstrijskih političnih predstavnikov. Kaže, da so izkoristili evforično razpoloženje med prebivalstvom po glasovanju za EU, da razburjenje nad obiskom diktatorja ne bi bilo premočno. Očividno je uspelo. Državni obisk je šel mimo državljanov kot ekspresni vlak mimo male postaje. Niti javna občila se niso obregnala ob to. Razen politične opozicije, nekaterih človekoljubnih organizacij in posameznih političnih predstavnikov, ni bilo ostrejšega protiviljenja.

Ko je salzburški deželni glavar Katschthaler očital Li Pengu kršitev človečanskih pravic, mu je Kitajc v odgovor zabrusil, da sploh ne pozna položaja na Kitajskem.

In s tem končal debato. Pre-dobro poznamo tlačanski položaj kitajskega ljudstva, politične jetnike in prebežnike, živi dokaz o položaju. Kaj je tu treba še razumeti kot meni kitajski predsednik? Katschthaler se je moral (?) podvreči geslu 'gost je kralj', drugi, so to naredili prostovoljno. Kje ostaja tankočutnost, gospodje predstavniki? Begunec pošilja množično kamor si že bode nazaj, vojnim zločincem je prepovedano prestopiti naše meje, Li Penga pa vabimo, da se sprehajajo po mestu kulturne tradicije. Da ne bi izgubili časti in ne bi škodovalo bilateralnim odnosom.

In smo spet pri vprašanju, ali je gospodarsko dobro podkovani Avstriji potreben poslovni partner, ki mu je človek le delovna sila, ne pa individuam, ki ima pravico do dostojnega svobodnega življenja in mu je prepuščeno, kako si želi oblikovati svojo svobodo? Kot v marsičem zgledda demokratična država, Avstrija naj ne bi obremenjevala svojega ugleda s klečepazenjem pred nečloveškimi oblastneži, h katerim nedvomno sodi tudi kitajski predsednik Li Peng.

Avstrija je ohranila svojo gostoljubnost. Li Pengu je kot turistu v Avstriji gotovo ugajalo.

Zernatto: „Uvedba manjšinskega mandata nujna“

Kakor že dan prej na slovesnosti ob 100-letnici Mohorjeve hiše v Celovcu je deželni glavar Zernatto v pogovoru z zastopniki NSKS in EL zelo jasno potrdil potrebo po rešitvi vprašanja zastopstva slovenske manjšine v deželnem zboru, kot to dosledno in ob podpori večine koroških Slovencev zahtevata Narodni svet in Enotna lista.

Delegacijama je Zernatto zagotovil svojo odločenost, da se zadeva reši v sklopu s predvidenim spremembo deželne ustave. Tako naj bi prišlo še v tekočem mandatnem obdobju do uvedbe manjšinskega mandata kot 37. mandata v deželnem zboru, zagotovljenega po zakonu.

V bistvu se ponujata dva modela. Zastopnika manjšine bi vo-

lilni upravičenci izvolili pri deželnozborskih volitvah z dodatnim glasom, se pravi, volilci bi kot doslej volili svojo stranko ali volilno grupacijo, z uporabo dodatnega glasu (kdor pač hoče) pa bi se priznali za člane slovenske narodne skupnosti in neposredno glasovali za manjšinskega mandatarja. Drugi model je tako imenovani virilni mandat, kar pomeni, da mandatarja (viril-

Ch. Zernatto je v pogovoru z M. Grilcem zagotovil, da naj bi se vprašanje manjšinskega mandata rešilo še v tej mandatni dobi.

sta) pošilja v deželni zbor poseben gremij slovenske manjšine. Ta rešitev torej predpostavlja

ustanovitev skupnega zastopstva koroških Slovencev, v čemer bi Zernatto videl demokratično

legitimiranega partnerja.

Narodni svet in Enotna lista sta pritrdilne izjave deželnega glavarja z zadovoljstvom sprejela, se pa hkrati zavedata, da je potrebna še nadaljnja razprava znotraj slovenske narodnostne skupnosti in da so potrebni pogovori tako s socialdemokrati kakor tudi s svobodnjaki, saj je uvedba manjšinskega mandata mogoča le s spremembo deželne ustave ob podpori dvetretjinske večine deželnega zbora. Potemtakem bo najbolj odvisno od soglasja strank, ali bo ureditev samostojnega manjšinskega mandata politično in zakonsko rešena že do oktobrskega praznovanja 1995, za katerega si Zernatto vsekakor želi, da bi bilo skupno, torej ob sodelovanju nemško in slovensko govorečih Korošcev.

BERNARD SADOVNIK, poslovodeči tajnik

„V prvi vrsti je treba prepričati naše frakcije v obrobnih krajih“

Od 1. junija naprej je Bernard Sadovnik poslovodeči tajnik EL. Komunalna politika zanj ni novina, saj je sam že nekaj časa zastopan v globaškem občinskem odboru kot mandatar slovenske stranke.

Pogovarjala se je Heidi Stingler

Naš tednik: Enotna lista je šla v volilni boj brez glavnopolitičnega tajnika. Je to bil vzrok za ne nujno zadovoljiv volilni rezultat?

Bernard Sadovnik: Seveda je pomankljivost, če gre stranka v volilni boj in nima primerne aparata, kot ga imajo druge stranke. To pa ne pojmujem tako, da bi centrala dajala občinskim odbornikom navodila, kako naj delajo politiko, ampak bi bilo potrebno, da bi kdo spoznal individualne potrebe naših strank v občinah in bi jim dajal potrebno podporo. Vsekakor pa je volilni rezultat bil tak, da lahko naprej upravičeno zahtevamo mandat v deželnem zboru.

Zavedati pa se moramo tudi, da je bilo izhodišče za EL pri deželnozborskih volitvah za podjunske občine drugačno kot na primer v občinah Roža. Volilni rezultat pa je bil tudi izraz tega, kam centrale polagajo težišča, in to je brez

dvoma v Podjuni. To pogojuje tudi personalna struktura v centralah, saj prihaja večina nastavljenecv iz Podjune.

Zakaj EL torej ni nastavila tajnika, ki bi prišel iz kakšne rožanske ali pa morda celo ziljske občine?

Osebnostno se zavedam dejstva, da se moram kot tajnik EL v prvi vrsti zavedati potreb obrobnih krajev in prav v tem vidim svojo glavno nalogo. Tozadevno imamo z vodstvom EL tudi jasen dogovor in zagotavljam, da bom težiščno podpiral občinske mandatarje pri delu vseh povsod tam, kjer je najbolj potrebno. Za to pa je seveda potrebno, da občinski odborniki izrazijo pripravljenost za sodelovanje in zahtevajo pomoč centrale.

Volilni rezultat je bil v podjunskih občinah razmeroma zadovoljiv, v Rožu pa je število glasov v marsikateri občini bilo bistveno pod tem, kar je dosegla EL pri občinskih volitvah. Ali s tem ni morda prišlo do izraza problem identifikacije z deželno EL?

Vprašanje si moramo zastaviti drugače; namreč, ali se deželna EL identificira z občinskimi strankami. Dejstvo je, da je na deželni ravni možno kaj doseči le v primeru, če za tem stojijo vse naše občinske stranke. Bistven problem vidim v tem, da EL po svoji ustanovitvi ni uredila po statutih zahtevanih krajevnih in okrajnih odborov in zato nikoli ni bilo ne teoretičnih, kaj šele praktičnih povezav. S tem so bile slovenske stranke po občinah prepuščene same sebi. To pride najbolj do izraza, če pogledamo, kako potrebno bi bilo, da bi se povezovale naše stranke po Rožu in bi se skupno lotile na primer projekta jugovzhodne železnice, v Podjuni pa na primer vprašanja kanalizacije. Naloga EL ni samo v tem, da se zavzema za specifična manjšinska vprašanja, ampak je potrebno, da se aktivno vključi tudi v reševanje vseh stvarnih vprašanj.

Pri analiziranju volilnega rezultata si zahteval personalne posledice za občinske odbornike, ki se po tvojem mnenju pri deželnozborskih volitvah niso dovolj prizadevno vključili v volilni boj.

Osebnostno mislim, da si nihče od deželne EL ne more lastiti pravice, da bi „odžagal“ ali namestil katerega od naših občinskih odbornikov. Kljub temu pa še danes zastopam

mnenje, da bi v nekaterih občinah bilo treba prepustiti mesto v občinskem odboru mlajšim ljudem. Po eni strani ugotavljamo, da imamo premalo mladine, ki bi bila pripravljena sodelovati, po drugi strani pa je za marsikoga od tako imenovanih zaslužnih mandatarjev samoumevno, da mladina dela pomožna dela (npr. plakatiranje), po drugi strani pa niso pripravljeni dati mladini pravice političnega soodločanja. Danes absolutno neaktivno Mlado EL bo možno vključiti v občinsko delo le, če bo ta imela občutek, da je enakovreden partner.

Medtem se je že začela resna razprava o smiselnosti kandidature EL na deželni ravni.

Zame se to vprašanje trenutno sploh ne stavlja, ker sem po zadnjih pogovorih EL s Zernattom prepričan, da bo prišlo do prihodnjih deželnozborskih volitev do take ureditve, da bo Slovincem zagotovljen manjšinski mandat v deželnem zboru ali pa bo možna kandidatura pod olajšanimi pogoji. V primeru, da ne bi prišlo do tega,

pa mislim, da bi bila največja napaka, če bi se prostovoljno odmaknili od te politične platforme.

Zajamčeni manjšinski mandat ne izključuje integracije Slovencev v stranke. Torej zadovoljiva rešitev za vse?

Čim več Slovencev bo prišlo preko strank v deželni zbor, tem bolj pozitivno bo, ker bo tako glas manjšine tem močnejši. Zajamčeni manjšinski mandat pa je potreben, da Slovenec v deželnem zboru lahko neodvisno od mnenja svoje stranke zastopa interese narodne skupnosti.

Možno je bilo ugotoviti, da se rad gljbeš v krogih ministrov in druge politične prominente. Naj bi EL z novim tajnikom dobila tudi novo vlogo na političnem parketu?

Prepričan sem, da dobi EL drugo vlogo, če je tajnik pobudnik oziroma posredovalec za razna srečanja ministrov. Po eni strani lahko pride pri takih srečanjih do kvalitetnih premikov pri vsebinskih vprašanjih, po drugi strani pa manjšina lahko pridobi merodajne vladne politike za zagovornike svojih interesov. To se je sedaj izkazalo v Selah in v Globasnici, ko smo prišli korak naprej v zadevi zajamčenega mandata in tristranskega pakta.

Kdor me pozna, pa ve, da se najboljše počutim med našimi ljudmi na podeželju in pri delu po občinah. To verjetno zato, ker kot občinski mandatar vidim, kako potrebno in pomembno je delo slovenskih mandatarjev. Vsekakor bo moja prva skrb veljala občinskim odbornikom, ker se zavedam, da so ti garant za to, da se v občinah kaj spremeni na bolje.

Hvala za pogovor.

V pogovoru z Našim tednikom je vodja manjšinskošolskega oddelka pri deželnem šolskem svetu Franz Wiegele ugotovil, da bo tudi letos jeseni primanjkovalo ljudskošolskih učiteljev z dvojezično izobrazbo. Vsekakor bi lahko našlo nastavitve še deset

Wiegele: „Še vedno primanjkuje dvojezičnih učiteljev“

do dvajset dvojezičnih učiteljev, to pa tako v Podjuni kot tudi v Rožu in na Zilji. Trenutno opravljajo izpite za ljudsko šolo tudi že nekateri učitelji z glavnošolsko izobrazbo in bodo jeseni dobili delovno mesto na kateri izmed naših šol. Ker je pričakovati, da se bo pozitivno rešilo kmalu tudi vprašanje dvojezičnega pouka v četrti šolski stopnji, poziva Franz Wiegele dvojezične maturante, da bi se v čim večjem številu vpisali na pedagoško akademijo, saj imajo po končani izobrazbi zagotovljeno delovno mesto. Trenutno poučuje na veljavnostnem območju manjšinskošolskega zakona 180 dvojezičnih učiteljev in 70 asistenčnih učiteljev.

Ofenziva Liberalnega foruma v narodnostni politiki.

Poslanca v deželnem zboru predsednik kluba liberalcev dr. Friedhelm Frischenschlager in Hans Helmut Moser sta z odprtim pismom o bodočnosti narodnih skupnosti začela z ofenzivno liberalnega foruma v zadevi pravic narodnih skupnosti v Avstriji. V pismu je brati, da bodo regije s pristopom Evropski uniji morale pokazati več razumevanja do avtohtonih narodnih skupnosti. Avstrija naj bi v novem okolju posodobila pravice narodnih skupnosti in bila zgled drugim. Prvi korak bi bila uresničitev konvencije o osnovnih pravicah evropskih narodnih skupnosti iz leta 1994.

LF je nadalje mnenja, da naj bi bil razširjen tudi zakon o narodnih skupnostih iz leta 1976. Jezik narodne skupnosti bi moral na celem naseljenem področju imeti status uradnega jezika, to se pravi, da je treba dvojezičnost zagotoviti tudi v izobraževanju in pri krajevnih napisih, poleg tega naj bi bil podaljšan radijski program.

Vrhu tega LF predlaga, da se 7. člen prenese v ustavo.

Glede mandata v deželnem zboru se bodo liberalci posebno zavzeli za njegovo uresničitev, čeprav se ne morejo prav ogreti za narodnostni parlament. Vendar dokler obstajajo zbornice, za uresničitev zahtev tudi narodnostni zbornici ne bodo nasprotovali.

Besedo ima**občinski****odbornik****Mag. Urban Popotnik**

VS Bistrica na Zilji

Sestav v občinski sobi:

5 SP, 4 VP, 1 FP, 1 VS

Naš tednik: Bistrica na Zilji in Straja vas sta pred delitvijo občin imeli skupno infrastrukturo. Kakšne posledice je imela osamosvojitve bistriške občine oziroma kaj je bilo treba urediti?

Mag. Urban Popotnik: Za izgraditev infrastrukture je dobila bistriška občina iz posebnega proračuna deželne vlade 10 milijonov šilingov. Potrebno je bilo urediti občinski urad, kar je občina rešila tako, da je preselila požarno brambo v drugo poslopje in je v teh prostorih uredila občinski urad.

Šolo obiskujejo bistriški otroci slej ko prej v Zahomcu, torej v sosednji občini. Zato pa je pri nas urejen otroški vrtec, katerega bomo še povečali, tako da bodo dobili tudi iz Straje vasi vsi otroci tu svoje mesto.

Ste v občini že kdaj sprožili vprašanje dvojezične skupine v vrtcu?

Seveda, in tako kot vedno, če gre za vprašanje dvojezičnosti, vidimo, da je to za našega župana Wiesfleckerja delikatno vprašanje. Tozadevno moremo rešitev pričakovati šele v taktat, ko bodo občani naredili dovolj pritiska.

Kakšno je sicer sodelovanje s frakcijami in kako pomembno je zastopstvo slovenskega mandatarja?

Sodelovanje s frakcijami je razmeroma dobro, sploh ko gre za uresničevanje projektov. Ko npr. gre za kanalizacijo, vsi mandatarji vlečemo za eno vrv in kot najmanjša občina na Koroškem skušamo dokazati, da je kanal možno bistveno ceneje zgraditi, kot to pravi občinam deželna vlada.

Zastopstvo slovenskega mandatarja je seveda zelo pomembno, ker po eni strani opozarja na dejstvo, da v občini živita dva naroda, po drugi strani pa slovenski mandatar tudi ni podvržen strankarski disciplini in zato lahko odloča po svojem prepričanju.

Rekli ste, da je dvojezičnost v vaši občini delikatno vprašanje. Kako se to obravnava v občinski sobi?

Dejstvo je, da se socialisti vprašanja bojijo, kot če bi še danes bile take razmere kot v 70. letih. Sam si ne delam iluzij, da bi karkoli prišlo samo od sebe; pri vsakem vprašanju bi bil potreben pritisk občanov. Tako na primer tudi zahteve po dvojezičnem napisu v mrtvašnici do danes ni bilo možno rešiti v pozitivnem smislu.

Bistrica hoče zgraditi kanal s privatno firmo, in zato naj bi bil za polovico cenejši kot varianta, ki jo predlaga deželna vlada.

Deželna vlada je dala neki firmi nalog, da preveri ponudbo firme Biogest. Kljub temu, da je časovni rok že zdavnaj prekoračen, naša občina do danes ni dobila odgovora. Verjetno strokovnjaki še vedno iščejo argumente, zakaj je varianta deželne vlade za toliko dražja.

Hvala za pogovor!

H. St.

BISTRICA/ŠMIHEL

Andrej Wakounig novi podžupan

Po 22 letih je Jože Partl zapustil občinsko hišo. Njegov naslednik je Andrej Wakounig.

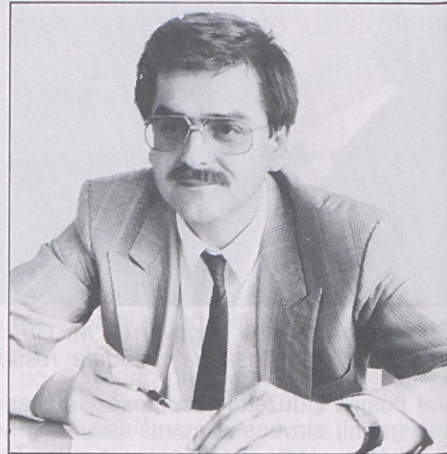
Podžupan

Na Bistrici je Andrej Wakounig (EL) v prisotnosti okrajnega glavarja dr. Avgusta Murija zaprisegel kot novi podžupan. Župan Pajank in občinski odborniki so mu čestitali in ga opozorili na pomembnost funkcije. Wakounig je nasledil frakcijskega kolego Jožeta Partla. Partl je bil občinski politik od leta 1973, najprej občinski in šest let mestni svetnik občine Pliberk, po osamosvojitvi bistriške občine pa podžupan v domači občini. Pred nedavnim se je poslovil iz občinske hiše. Njegov naslednik Wakounig je na seji posebej omenil prizadevno delo dolgoletnega politika in še zlasti poudaril njegovo poštenost in odgovornost, ki se je dobro zavedal in z njo zgledno ravnal. „Kot partner si se nanj lahko popolnoma zanesel in mislim, da se je treba zgledovati prav po takšnih ljudeh,“ je dejal Wakounig.

Namestnik Wakouniga je Alfred Kral (EL), Valentina Kušej (EL) pa je postala redna občinska odbornica.

Kultura

Wakounig je z odstopom Partla prevzel kulturni referat in v nastopnem govoru nedvoumno povedal, da kultura zanj ni cesta enosmernica, ampak da se naj goji v vsej raznoličnosti in s tem povezuje ljudi.

Kanalizacija

Glede kanalizacije še vedno ni odločeno, ali bo dežela financirala študijo o decentralnem načinu kanaliziranja. Posebno JUL (Josef Pototschnig) in EL (referat za okolje) se zavzemata za ta tip, ki je daleč cenejši. V tej zadevi so se občinski svetniki soglasno pridružili resoluciji občine Skocijan proti dragemu odvažanju blata iz odpadnih voda v Velikovec (stroški bi bili 6 mio. S), ampak bi bilo bolj smiselno deponiranje na kraju samem, dokler iz blata ne nastane humus.

Otroški vrtec

Avgusta tega leta bo podjetje Illbau iz Celovca začelo s pozidavo novega otroškega vrta (cena 3,5 mio. S). Župan Pajank je obžaloval, da ni bilo mogoče najeti domačega podjetja (Vodiunig in Liesnig sta bila dražja). Za ta projekt je bila potrebna sprememba občinskega finančnega načrta, ki je bila soglasno sprejeta. Celotni projekt bo stal pribl. 10 mio. S, občina bo k temu prispevala 0,5 mio. S. Odprtje vrta bo predvidoma jeseni 1995.

Adke

GLOBASNICA

Regulacija potoka bo okolju primerna

Univerza za kmetijstvo in poljedelstvo na Dunaju je izdelala načrt za okolju primerno ureditev globaškega potoka.

Vrtec in občinska hiša

Župan Sadjak (SP) predlaga za ogrevanje otroškega vrta in občinske hiše kurjavo na olje. Marko Gregorič in Bernard Sadovnik (EL) pa sta za primerjavo izdatnosti med omenjeno kurjavo in kurjavo z lesnimi sekanci, ki bi po njihovem bila cenejša in okolju primernejša. SP se ni strinjala, nakar je bil sprejet kompromisni predlog odbornika Pietschka (SP), da se v vrtcu zaenkrat napeljejo cevi in se uredi centralna kurjava, na koncu leta pa se naj izdela študija o izdatnosti kurjave z lesnimi sekanci. Frakcija SP z županom na čelu je nasprotovala ter se do kon-

ca leta napravi študija o boljši varianti. Drugi odborniki SP z županom vred so temu nasprotovali.

Globaški potok

Zaradi nevarnosti povodnji je globaški potok potrebno regulirati. Univerza za kmetijstvo in poljedelstvo na Dunaju (BoKu) je izdelala več načrtov, od katerih je občinski svet izbral okolju najprimernejšega, torej brez vprašljivega umetnega jezga.

Šport

Ker dežela v rednem proračunu ni odobrila podpor društva, bo občina podprla društvene projekte. Že sklenjena je

podpora športnemu klubu za ogrevanje klubske hiše (100.000 S). Na predlog odbornika Sadovnika (EL) občina podari nogometnemu klubu, ki mu je uspel podvig v podligo, 10.000 S. V tej zvezi sta odbornika Harrich (VP) in Sadovnik (EL) zahtevala uresničitev športnega centra v Globasnici.

Razno

Soglasno sprejeta sta bila še predlog predsednika kmetijskega odbora Huberta Kordescha (EL), da se uredi stojišče za negovanje parkljev, in dopolnilni proračun (nakup zemljišča v Strpni vasi za igrišče in prav tako v Strpni vasi tlakovanje dela ceste).

„Seminar MENS tokrat v Celovcu“

Vedno več narodnih skupnosti po vsej Evropi se zaveda lastne identitete, kulture in jezika. Vemo pa, da niso vse narodne skupnosti priznane, kot so koroški Slovenci. Nekateri niti ne smejo govoriti lastnega jezika, ker je prepovedan. Prišlo je do organizacije FUENS (Federalistična unija evropskih narodnih skupnosti), ki podpira interese manjšin in se bori za njihove pravice. Zaživel je tudi ideja, da naj sodelujejo mladinci. To se je uresničilo leta 1963 z neodvisno internacionalno organizacijo MENS (Mladinci narodnih skupnosti), znana tudi pod nemško kratico JEV (Jugend Europäischer Volksgruppen).

MENS zasleduje iste cilje kot FUENS in podpira na evropski ravni v svoji finančni zmogljivosti kulturne izmenjave med včlanjenimi organizacijami prav posebno za mladince, ter pomaga pri vzpostavitvi novih organizacij. V organizacijo so npr. včlanjeni nemški Danci, Slovenci iz Italije, Južnotirolci, švicarski Retoromani, francoski Bretonci, španski Katalonci, Vzhodni Frizi, Lužiški Srbi, ... in tudi koroški Slovenci.

Vsako leto se prireja v tednu pred Veliko nočjo tradicionalni seminar MENS. Pri tem seminarju se srečajo vse včlanjene mladinske organizacije narodnih skupnosti in med drugim izmenjajo izkušnje in spoznavajo način življenja drugih skupnosti. Istočasno je ta seminar pregled o delovanju in trenutnem stanju MENS.

Leta 1995 se bo ta seminar prirejal v Celovcu. Pričakujemo okrog 120 mladincev iz cele Evrope. V sklopu seminarja se je lansko leto pripravljalo manjše tridnevno zborovanje, ki je potekalo pod geslom „Mladina k besedi“. Zborovanje smo prirejali v Bilčovsu, in udeležilo se ga je veliko število mladincev, ki so se deloma že poznali iz časa gimnazije. Skupina je med drugim imela tudi nalogo koncipirati velikonočni seminar MENS 95. To pomeni, da je izdelan program po točkah, ki nudi skupne izlete, jam-session, koncerte in work-shope. Vsebinsko work-shopov seže od kreativnih tem, kot npr. gledališče, umetnost, petje, literatura, do bolj resnih tem kot npr. žena v narodnih skupnosti, etnološka vprašanja, itd.

Da bi izbrali teme, ki so res zanimive za mladino, smo lansko leto izvedli anketo, s katero smo dobili tudi mnenje mladincev iz Evrope. S tem smo zasnovali program za MENS 95 tako, da vsak, ki hoče, najde poleg novih stikov do ljudi in veliko zabave tudi še aktivnosti, ki ga zanimajo in pri katerih še lahko kaj pridobi.

Tudi letos pripravljamo za konec avgusta podobno zborovanje za ljudi, ki se zanimajo za vsebino seminarja MENS 95 in ki iščejo tudi osebne stike do drugih mladincev. Če bi radi več zvedeli o tem ali hoteli aktivno sodelovati, se javite na telefonsko številko 0463 / 512528 28.

Zofija Thaler

V svojem otroštvu nisem imela nič dobrega

Zofi Thaler z Radiš vsi poznajo kot zelo energično žensko. V svojem dosedanjem življenju je morala prestatati mnogo muk. Kmalu bo praznovala svoj 80. rojstni dan, toda kljub temu je še zelo živahna.

Pogovor pripravil Igor Roblek

Ime: Zofija Thaler
Starost: 22. 7. bo stara 80 let
Poklic: kuharica
Doma: na Radišah

NT: Bi lahko povedali našim bralkam in bralcem kaj o svoji mladosti? Iz katere družine izhajate?

Zofi Thaler: Ko sem bila stara tri leta, mi je umrla mama. Nato sem bila pri svojem stricu in pri teti, kjer sem tudi preživela zgodnja mladostna leta. Domača hiša se je imenovala pri „Bundru“. Odkrito moram reči, da je bila moja mladost zelo trda – morala sem veliko delati, a jesti nismo imeli dovolj, tako da smo zmeraj morali jesti fižol in „ričart“. Prepričana sem, da so stari ljudje preveč štedili in si niso skorajda nič privoščili. V 30. letih sem šla na Višarje, kjer sem bila farovška kuharica. Nato sem bila do leta 1976 doma. Potem sem šla h gospodu župniku Janku, kjer sem bila 18 let kuharica.

Najprej ste bili kmetica. Kako ste potem sploh prišli do poklica kuharice?

Imela sem nesrečo z živino. Potem sem bila tako slaba, da nisem bila sposobna za delo na kmetiji. Zato so me poslali za tri tedne na oddih. Nazaj grede sem prespala v Žabnicah. Tam je tamkajšnji župnik iskal kuharico, pa sem se javila. Vsako sezono, ki je trajala pet mesecev, sem imela dva do tri dni prosto, da sem lahko šla v dolino, drugače sem pa morala delati brez pavze.

Ste imeli tudi kdaj željo, da bi se bili poročili?

Ne. Te želje v svojem življenju nikoli nisem imela. Imela sem samo željo, da bi mi bilo omogočeno, da bi se šla kaj učiti. Doma sem pa morala zmeraj gnati ovce na pašo in šele potem sem smela v šolo. Ljudsko šolo sem obiskovala sedem let in sem imela vsak dan tri četrt ure hoda do šole. Učitelji so me imeli za zelo nardarjeno deklico in zato so tudi želeli, da bi šla študirat. Rada bi tudi šla v misijone. V Ljubljani je bil na Grupovi ulici 116 materinski zavod za misijonar-

Želela sem se samo učiti in izpopolnjevati svoje znanje.

Zofija Thaler

ke. Danes mi je zelo žal, da nisem mogla iti v misijone.

Poznamo Vas kot izredno energično žensko ...

Po naravi sem človek, ki je zelo energičen. Toda sedaj, ko sem postala stara, sem precejšen del te energičnosti izgubila. Tudi mi primanjkuje potrebne volje do te energičnosti. Rada bi delala še več, toda zdravje mi ne dopušča težkega dela, ker imam težave s križem. Drugače redno prebiram Nedeljo, toda s kritiko moram opaziti, da so črke premajhne.

Slišal sem, da ste v svojem

življenju mnogo potovali. Lahko poveste, kje vse ste že bili?

To drži. V svojem življenju sem kar dosti potovala po svetu. Najbolj zanimivo potovanje sem naredila leta 1978, ko sem potovala v Izrael. Zelo me je zanimala stara zgodovina in historični kraji. Tam sem obiskala vsa znana mesta kot npr. Jeruzalem, Betlehem, itd.. Drugače sem še potovala v London, Fatimo, na Sicilijo in v Sirakuze. Naredila sem tudi 18-dnevno potovanje iz Celovca v Lizbono in tudi nazaj. Vozili smo se z avtobusom. Potovanja so bili eni najlepših trenutkov v mojem dosedanjem življenju.

Kaj Vas moti v današnjem svetu?

Najbolj me moti manjkajoča iskrenost in odkritosrčnost ljudi. Če pomislim nazaj v moja mladostna leta, so večkrat prišli stari ljudje k naši hiši in se tam pogovarjali. Dandanes tega ni več. Omeniti moram tudi, da nekateri mladinci stare ljudi premalo spoštujejo in jih včasih tudi zaničujejo, kar me zelo boli.

V svoji mladosti ste bili aktivni tudi v kulturnem življenju. Kaj Vam pomeni domača kultura?

Ko sem še bila mlada, sem pogostokrat sodelovala pri igranju. Včasih smo igrali komedije ali pa tudi tragične igre. Na žalost se danes premalo igrano stare domače igre. Bila bi vesela, če bi včasih igrali tudi kako staro igro, ne zmeraj samo moderne.

Hvala za pogovor!

Ob zadnjem slovesu Marije Hudl

*Mati, domov bi šel . . .
pa zdaj ne morem,
še vse preveč je
v meni živ Tvoj korak,
Tvoj korak v hlev,
na vrt in polje.*

*Mati, domov bi šel,
pa zdaj ne morem.
Še vse preveč je
v meni živ Tvoj glas,
Tvoj glas v kuhinji
na koncu mize, na
stopnišču in na dvorišču
naše hiše.*

Mati, hvala Ti za vse . . .

V soboto, 9. julija 1994, je velika množica sorodnikov, znancev, prijateljev, sosedov in duhovnikov pospremila Marijo Hudl, rojeno Pernat, Grajnarjevo mamo na zadnji poti na globaško pokopališče.

Sorodniki umrle se zahvaljujejo vsem, ki so jo obiskovali v bolnišnici pri elizabetinkah v Celovcu, vsem zdravnikom in strežnemu osebju, še posebno pa se zahvaljujejo prečastiti s. Imeldi, ki je z veliko ljubeznijo lajšala njene težke ure slovesa. Hvala tudi pevcem, pogrebce, duhovnikom in vsem, ki so molili in sočustvovali z njenimi najozjimimi.

N. N.

Draga gospa Marija Hudl!

Nisem Vas dolgo poznala, vendar imam danes občutek, da Vas danes poznam bolje kot nekatere ljudi, ki jih poznam že dolga leta. Skupaj sva preživljali popoldneve in večere in klepetali o starih časih. Redko kdo zna tako živo pripovedovati o lepih in žalostnih trenutkih svojega življenja, kot ste to znali Vi. Velikokrat ste se ob pripovedovanju nasmejali, včasih so Vam po licih pritekale tudi solze. In prav to je dajalo čar Vašemu pripovedovanju. Danes sem izvedela, da ste odšli od svojih dragih in tudi od mene. Občutek imam, da me nikoli ne boste zapustili, saj v spominu, na papirju, na kasetah, ki sem jih posnela z Vami, hranim Vaše življenje.

Dnevi minevajo, z njimi življenje, kakor drevesa na bregu reke smo, odnaša pesek izpod korenin nam voda, ko nas več ne bo med prijatelji, sorodniki, ostal za nami bo spomin in z njim živeli bomo tudi mi.

Polona Sketelj,
zbiralka narodnega blaga

Slavje na Bregah

Velika množica ljudi se je brala na Bregah, ko so zadnje nedeljo popoldne blagoslovili obnovljeni križ. Prisotnih je bilo nad 200 ljudi, ko je domači župnik Ivan Olip daroval sveto mašo. V svoji pridigi je med drugim tudi dejal, da je to prva sveta maša, ki se slavi na Bregah (ob robu je množica ljudi opazila, da se je domači župnik pripeljal na Brege s popolnoma novim avtom). Po svet

maši, ki so jo sooblikovali domači pevci, je še spregovoril mestni svetnik Fric Kumer. V svojem govoru je poudaril, kako pomembna je vaška skupnost, še posebej tedaj, če skupno tako pridno delajo. Pa res, cela vas je bila na nogah, da so pogostili množico ljudi s prašičem na žaru in s pijačo.

Prašička, ki ga je izvrstno pripravil in spekel Alojz Pitschko, so navzoči sicer kmalu pojedli, toda pri pijači in pecivu so se dobro zabavali do pozne večera.

Prijetno vaško prireditev so podprli Posojilnica-Bank, Zadruga Pliberk in občinski odbornik Enotne liste Lojz Mesner.

Vsi, ki so prispevali k obnovi križa na Bregah (z leve): zidar Jurij Matschek, za občino Gregor Hudl, občinski odbornik Lojz Mesner, mestni svetnik Fric Kumer, občinski odbornik Blaž Kordesch, domačina Janez Kumer in Peter Milavec, umetnik Jožef Štefan in dipl. inž. Štefan Domej.

Tradicionalni zaključni izlet privatnega vrtca „Naš otrok“

Konec junija je privatni dvojezični vrtec „Naš otrok“ iz Celovca organiziral tradicionalni zaključni izlet. Ta je bil letos še posebej slovesen, saj so se istočasno tudi poslovili od 20 otrok, ki v jeseni odhajajo v ljudsko šolo.

Letošnji izlet so organizirali v dolino Rož: najprej so obiskali znano Galerijo Šikoronja v Rožeku, kjer je ob tej priložnosti Luka Jazbec (slika), eden izmed mladih „vrtičkarjev“, imel svojo prvo razstavo na temo „Dinozavri“. Potem so si ogledali še živalski park Rožek, nato pa so jih popoldne gostili še na kmetiji Lepuschitz.

foto: A. Smrečnik

Rožeško kulturno društvo „Peter Markovič“

je pred kratkim priredilo vsakoletni društveni izlet. Tokrat so si izbrali za cilj znameniti slap v Krimmlu na Tirolskem. Kljub izredno slabemu vremenu na poti v Krimml smo se v domači družbi kar dobro počutili. Po krepkem kosilu ob mogočnem slapu smo se vrat na nos zagnali proti cesti na Veliki Klek (Großglockner), ki se nam je kazala v popolni megli. In glej, tik pod vrhom se je nebo odprlo in nismo videli niti meglice! Čarobni svet zasneženega Kleka nas je omamilo kar vse — pot smo nadaljevali v Heiligenblut, kjer nismo pozabili na skupno sliko za NT. Tudi smo po stari navadi pogostili žene in matere — in se nato veselili nad preobratom vremena vrni na svoje domove. Težko že čakamo na prihodni izlet . . .

K1K

ŽELEZNA KAPLA

Poletna noč

V soboto, 9. 7. 1994, je bila v Železni Kapli že tradicionalna poletna noč. Tradicionalna zato, ker jo letno prireja SPD „Zarja“ vsako drugo soboto v juliju. Zbralo se je veliko ljudi, predvsem domačinov, žal pa le nekateri častni gostje. Poletno noč so glasbeno sooblikovali „Fantje treh dolin“, ki pa tokrat očitvidno niso bili dobro razpoloženi, saj niso zmogli ustvariti pravega vzdušja. Kljub temu se je večina obiskovalcev zabavala do zgodnjih jutranjih ur. Tudi tokrat je bila poletna noč na prostem, kar pa je zaradi odvisnosti od vremena tvegano. Toda ta tveganost je prav gotovo na mestu, saj je zabava na prostem, v primerjavi z zabavo v šotoru, popolnoma drugačna in predvsem za obiskovalce bolj domača in privlačna.

I. R.

ŽAMANJE

Kresovanje

Preteklo soboto je bilo na Žamanjah kresovanje, ki ga letno prireja SPD „Vinko Poljanec“ iz Škocijana. Nastopal je moški zbor pod vodstvom Franca Starza in deklški zbor pod vodstvom Helke Mlinar. Žal pa je morala nastop odpovedati folklorna skupina iz Globasnice. Po petju je bil ples, nato je pa bil otvorjen kres. Prireditev je na zanimiv način povezoval Franc Starz.

V petek, 15. 7. 1994, nastopa deklški zbor iz Škocijana v kulturnem domu v Št. Primožu, pogosto pa nastopajo tudi v hotelu „Klopeinsee“.

I. R.

ČESTITAMO

V društvu upokojencev v Št. Jakobu praznujejo tile člani osebne praznike: **Mici Böhm** iz Področce, **Mici Kristof** iz Velike vasi, **Mici Mak** v Caritas domu v Podgorjah, **Greti Ressimann** z Reke in **Zora Ferm** iz Št. Jakoba. Vsi ostali člani društva upokojencev čestitajo in želijo vse najboljše. Čestitkam se pridružuje NT!

Pred nedavnim je gospa **Julijana Langenfuß** obhajala svoj 80. rojstni dan. Ob tem visokem življenjskem jubileju ji želimo, da bi še dolgo ostala čila in zdrava v krogu domačih, ki jo ljubijo!

V Štebnu pri Globasnici je srečal Abrahama gospod **Willi Petz**. Vsem čestitkam domačih se pridružuje NT!

V kratkem bo praznovala 10. rojstni dan **Danijela Reinwald**. Vse najboljše!

Na Metlovi je te dni obhajal osebni praznik gospod **Herbert Buchmayer**. Za ta praznik mu želijo vsi domači vse najboljše. Še na mnoga leta!

V Goričah pri Borovljah je obhajala te dni svoj osebni praznik gospa **Olga Ogris**. Čestitamo in želimo tudi v prihodnje vse lepo in dobro!

Pred 65 leti je praznoval gospod župnik **Ludvik Janč** svojo novo mašo. K železnemu jubileju mu čestitajo vsi radiški

farani in mu kličejo še na mnogo let med seboj. Čestitkam se pridružuje tudi Naš tednik!

Na Moščenici pri Bilčovsu je pred kratkim obhajala svoj rojstni dan gospa **Irmis Standman**. Naj jo Vsemogočni še dolgo ohranja med nami!

V Žitari vasi je obhajala svoj 16. rojstni dan **Anemarie Micheuz**. Želimo ji vse najboljše!

V Dobrli vasi praznujeta gospa **Ani Golavčnik** in sin **Danijel** osebne praznike. Uredništvo NT se pridružuje voščilom!

V Grabalji vasi je te dni obhajal osebni praznik gospod **Mirko Srienč**. Iskreno čestitamo!

55. rojstni dan obhaja **Oswald Wrienz** z Vinogradov. Številnim voščilom domačih se pridružuje NT.

Pred kratkim je obhajala svoj rojstni dan gospa **Margareta Pogačnik** z Dóbrave pri Dobrli vasi. Naj jo Vsemogočni še dolgo ohranja čilo in zdravo med nami!

Gospa **Ana Kropivnik** iz Podsinsje vasi je pred nedavnim praznovala svoj 60. rojstni dan. Čestitkam domačih se pridružuje tudi NT!

Gospa **Gizela Haudej** v Pribli vasi praznuje svoj rojstni

dan. Za njen praznik ji želimo vse najboljše.

Šmihelska fara se veseli svojega novega člana. Mizarskemu mojstru **Jozeju Buteju** in njegovi ženi **Fini** se je rodil drugi sin, **Boris**. Novorejenčku želimo na življenjski poti dosti sreče in uspeha, staršem pa iskreno čestitamo!

V Celovcu je obhajala rojstni dan **Anita Koban**. Iskreno čestitamo. Voščimo vse najboljše, osebne sreče in zadovoljstva v krogu domačih!

Te dni bo obhajal 84-letnico **Lekšan Bisjak** iz Kotmare vasi. Čez 65 let že poje pri Gorjancih in v cerkvi. Zvestemu pevcu se zahvaljujemo za dolgoletno zvestobo. Za visoki jubilej mu iz srca čestitamo in želimo vse najboljše. Čestitkam se pridružuje tudi EL Kotmara vas.

Na Dunaju sta končala študij **Hanzi Filipič** iz Velinje vasi (slovenščina, zgodovina) in **Danijel Sturm** iz Dobrle vasi (sociologija). Oba sta maturirala na Slovenski gimnaziji (1987). Iz srca čestitamo in želimo obilo uspeha!

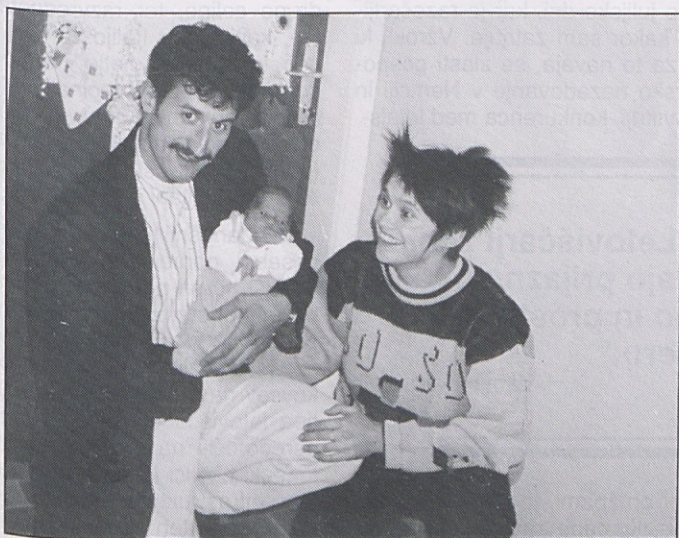
V Gradcu je končala študij tolmaštva (slovenščina, nemščina, italijanščina) **Kornelija Vospernik** iz Podravelj. Sponzija bo 20. julija. Mladi tolmačinja iz srca čestitamo in želimo veliko uspeha pri delu!

V Globasnici je pred kratkim praznoval svoj 30. rojstni dan priljubljeni občinski in kulturni odbornik **Bernard Sadovnik**. Tajniku EL iz srca čestitamo in želimo, da bi se mu izpolnile vse skrite želje. Čestitkam se pridružujejo EL, NSKS in NT!

Svoj 22. rojstni dan je v Selah praznoval **Erich Oraže**. Iskreno čestitamo in mu želimo vse najboljše na nadaljnji življenjski poti! Čestitkam se pridružujejo PUAKE, NT, ADKE in ROST!

Društvo upokojencev v Pliberku čestita za osebni praznik **Franču Schlieserju** iz Bistrice, **Marti Riedl** iz Nonče vasi in **Antoniji Kulmesch** s Suhe. Ostali člani društva iskreno čestitajo ter želijo obilo Božjega blagoslova in zdravja. Čestitkam se pridružuje NT!

ČESTITKA TEDNA

Lidija in Lukas Kordesch

iz Podjune se veselita naraščaja. Pretekli teden je „Šoštarjeva“ Lidija rodila hčerkico **Chiara**. Porod je bil brez komplikacij, le mladi oče se je menda pri porodu tresel kot dojenček in ga je morala žena miriti. Bajje je Lukas vzel s seboj v bolnico žogo in hotel s tem vplivati na porod, proti čemur je Lidija protestirala, vendar kaj natančnejšega nismo mogli izvedeti. Hudi jeziki govorijo, da se Lukas boji ostati v družini edini moški. Ko je otrok prišel na svet, je menda vzkliknil: „A je to možno!“ Zakaj „to“, se ne ve. Priljubljenemu paru čestitamo, mali Chiara pa želimo obilo sreče na njeni življenjski poti.

Delež zveznih dežel pri nočitvah (1)

Tirolska	30,1%
Koroška	18,7%
Salzburška	16,5%
Štajerska	7,8%
sledijo Gornja Avstrija 7,7%, Niž-	
ja Avstrija 5,8%, Dunaj 5,7%,	
Predarlška 5,3% in Gradiščanska	
2,4%.	

Število nočitev po državljanstvih (2)

Nemčija	57,4%
Avstrija	29,1%
Nizozemska	6,2%
Italija	1,9%
drugi	5,4%

Upad nočitev po vrstah bivališč (3)

obrtniška podjetja	-6,0%
5- in 4-zvezdna podjetja	-4,6%
3-zvezd. podj.	-6,4%
2- in 1-zvez. podj.	-6,9%
privatna bivališča	-6,3%
ne na kmetiji	-13,0%
dopust na kmetiji	-7,6%
počitniška stanovanja	-1,2%
kamping	-7,6%
druge vrste	+9,3%

Poceni in kakovostno

Kje so turisti?

Visoka konjunktura v turizmu je pesem preteklosti. Tudi Koroška trpi pod upadom turistov. Najbolj prizadeti so veliki in srednji najemodajalci.

Pripravil Adrian Kert

Koroška je s svojimi jezeri v poletni sezoni ena najbolj priljubljenih dopustniških dežel v Avstriji. Statistika za poletno sezono 1993 jo s 13,7 mio. nočitev (glej statistiko 1) postavlja na drugo mesto za Tirolsko. Med poletnimi letoviščarji zasedajo vrh Nemci, sledijo jim Avstrijci (glej statistiko 2). Vendar spodbudna statistika zamegljuje resničnost, kajti stanje samo ni razveseljivo in prihodnost ne kaže izboljšanja. Upad nočitev je zaznaven pri vseh vrstah bivališč (glej statistiko 3). Vzroki so raznoliki in segajo od gospodarskega nazadovanja v Nemčiji in Avstriji do nizkih cen pri letalskih družbah, najemodajalci navajajo celo SP v

nogometu kot vzrok neizčrpani ponudbi. Edini, ki manj ali celo sploh ne občutijo upada, so majhni najemodajalci sob, ki nudijo turistom kakovosten dopust, kjer se gostje lahko gibljejo kot doma. Nasprotno pa je opaziti, da ljudje vedno manj izdajajo na dopustu in za dopust. Manj je teh, ki za kakovost radi plačajo več.

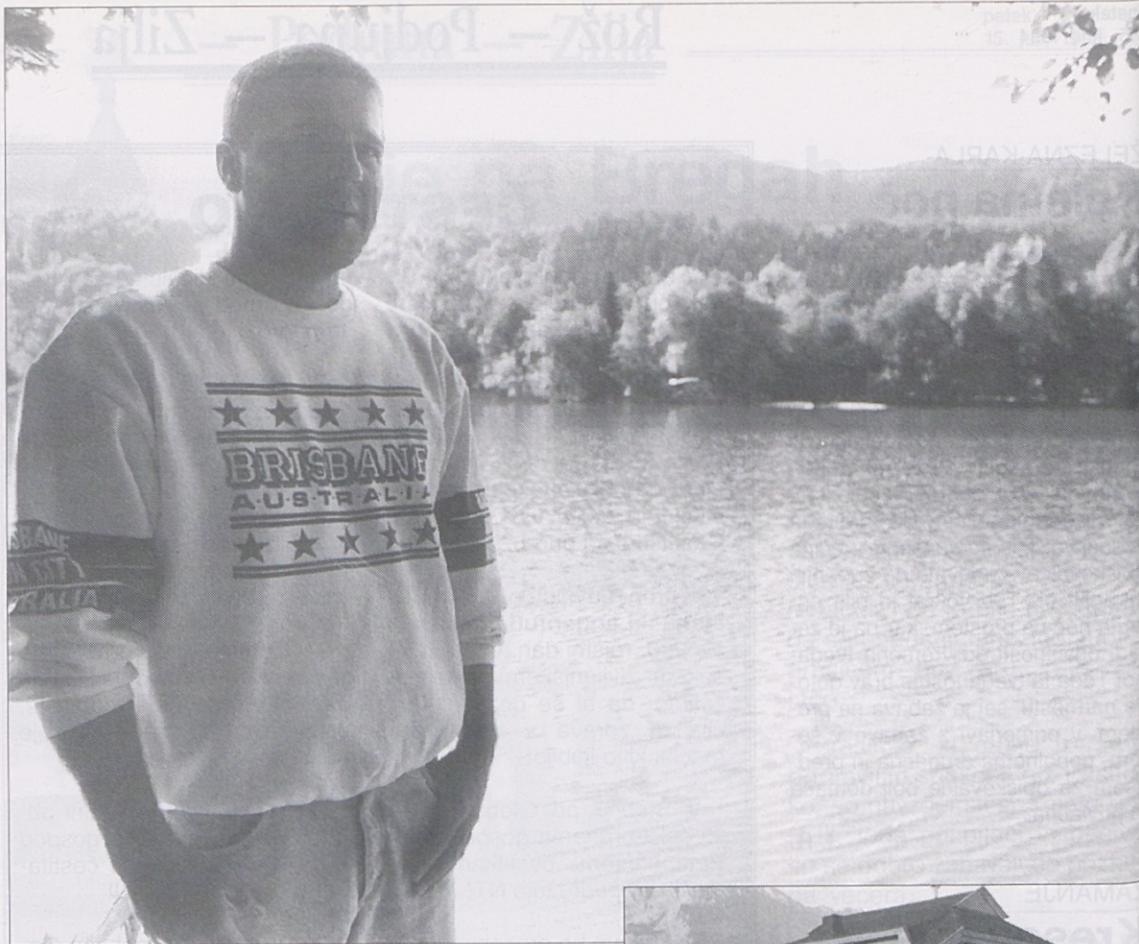
Tudi med slovenskimi družinami je najti dosti najemodajalcev. Na primer družina Kargl iz Bekštanja v bližini Baškega jezera. Karglovi se poleg kmetovanja ukvarjajo s turizmom, njihov kompleks obsega 15 apartmajev, ki jih dajejo v najem poleti in pozimi. Z rezervacijami letos Valentin Kargl ni bogve kako zadovoljen. Junija mu je mnogo gostov izostalo in tudi začetek julija ni bil po pričakovanjih. Trije apartmaji

so mu zaradi stor-na ostali prazni še prve julijske dni, kar je razočarljivo, kakor sam zatrjuje. Vzroki, ki jih za to navaja, so zlasti gospodarsko nazadovanje v Nemčiji in v Avstriji, konkurenca med letals-

„Letoviščarji zahtevajo prijazno okolico in prostor ob jezeru.“

Valentin Kargl

kimi družbami, ki pogojuje izredno nizke cene za polete v priljubljene dežele v južni Evropi in na

Sitterjevi ob Hodiškem jezeru nudijo gostom prijeto okolico (na sliki zgoraj Robert Sitter).

Nekaj apartmajev je pri Karglovih še prostih (slika desno).

Tudi „Camping Rož“ še sprejme letoviščarje (slika desno spodaj).

druge celine, ter razvrednoteni lire, kajti tudi v Italijo zahaja vs več turistov. Podjetje Karglovih kot seveda tudi večina podjet drugih privatnikov, je večinoma odvisno od nemških letoviščarjev (pribl. 70%), ostalo zapolnjuje Avstrijci, Italijani in Nizozemci.

Dandanašnjim letoviščarjem je posebej pomemben kakovostni dopust, to se pravi, da je ponudba mnogostranska v okoliščinah podobnih domačim. Za dober servis položijo nekateri več bar kovcev na mizo. Pri nagovarjanju tipa letoviščarjev so se Karglovi osredotočili na družine, ki jim kmečki okolici lahko nudijo zaželeno infrastrukturo. Posebno važna merila teh letoviščarjev so družinam prijazna okolica, zasebni

Naš upokojenec

PRILOGA NAŠEGA TEDNIKA

številka 2 / 94 ATS: 10,-

UVODNIK

Drage
upokojenke,
dragi
upokojenci!

„Umreti nočejo!“

Rekli boste, čuden naslov, in kmalu boste izvedeli, kdo so tisti, ki nočejo umreti.

Govor je o Slovenskem prosvetnem društvu „Zvezda“ iz Hodiš. Pred kratkim smo imeli čast, da je na povabilo našega društva Hodiški oktet sodeloval na naši prireditvi.

12. junija 1994 je SPD „Zvezda“ iz Hodiš obhajalo svojo 90-letnico obstoja. Društvo je v teh 90 letih prestalo burne čase - vendar je danes še tukaj.

Večkrat sem mislila na Hodiše v 50. in na Hodiše danes. Kakšna sprememba vasi in okolja! K temu je med drugim pripomogel tudi razvoj turizma in s tem ponemčevanje. Kljub temu društvo ni klonilo, pač pa se z vsem zanosom vrglo na delo in nekaj ustvarilo - kar bi lahko posnemalo marsikatero društvo.

Ko so se mi predstavili

člani okteta, sem po imenih spoznala, da so potomci nekdanjih društvnikov. Kar toplo mi je postalo pri srcu, ko sem ugotovila, da so sedanji člani ostali zvesti izročilom svojih prednikov in kljubujejo vsem viharjem današnjega časa.

Leta 1996 bo minilo 60 let, odkar so prodane duše iz škofiškega okoliša zahrbtno umorile člana hodiškega društva „Zvezda“ Mihija Habicha pd. Žaborčevega iz Rut, ko se je vračal s kulturne prireditve iz Loge vasi.

Mihi Habich je bil prvi, ki je izkrvavel za narod - vendar ne zaman: še so v Hodišah ljudje, ki nadaljujejo njegovo delo. S tem se oddolžijo Mihijevi zvestobi narodu in se držijo gesla „Umreti nočemo!“.

Vaša Micka

Erwin Ringel o procesu staranja

Poti k izpolnjenemu življenjskem večeru

Skoraj vsak človek ima željo, da bi postal čim starejši, obenem pa se skoraj vsak boji tegob, ki jih pogostokrat pogojuje starost. Bodisi, da je to bolezen, trpljenje ali pa tudi osamljenost.

Kako najti pozitiven odnos do procesa staranja, o tem je v Celovcu podal pred kratkim znani psiholog dr. Erwin Ringel nekaj zanimivih misli. Obenem pa je izšla tudi zanimiva knjiga „Das Alter wagen - Wege zu einem erfüllten Lebensabend“ (Erwin Ringel).

Pripravila Heidi Stingler

Erwin Ringel je v svojem predavanju na celovškem Novem trgu poudaril, da starejši človek zmore uživati tudi svoj zadnji življenjski odsek, če je pripravljen, da se prilagodi danemu položaju in najde pozitiven odnos do težav, katere je treba v teh letih premistiti.

Že samo pogled na razvoj starostne strukture v Evropi je izredno zanimiv. Medtem ko življenjsko pričakovanje ljudi v antiki še ni preseglo 25 let, je danes

povprečno življenjsko pričakovanje žensk 79 let, moški pa doživijo povprečno 73. leto starosti. S tem se je seveda tudi bistveno spremenila družbena struktura. Medtem ko so prej prevladovali mlajši letniki, danes prevladuje v naši družbi starejša generacija.

Najnovejše študije opozarjajo na dejstvo, da bo leta 2015 en delojemalec s svojimi prispevki v pokojninsko zavarovalnico moral oskrbovati dva upokojenca. Pri

Kakor mladi skrbijo za starejše soljudi, tako bodo naslednje generacije skrbele za njih...

tem seveda ne smemo prezreti dejstva, da dejajsko upokojence ne oskrbujejo današnji delojemalci, ampak da so svojo pokojnino v teku svojega življenja financirali sami s svojimi prispevki.

Pozitivne strani staranja

Po eni strani želimo svojim prijateljem in verjetno tudi samim sebi, da bi doživeli čim višjo starost, po drugi strani pa se večina ljudi boji starosti. Z mislijo na staranje so po navadi povezane negativne predstave in asociacije in malokomu uspe, da bi verjel v lepe jesenske dni svojega življenja. Z drugimi besedami: hočemo postati stari, a stari nočemo biti.

Začutimo globoko željo oziroma hrepenenje po večni mladosti, in najlepši kompliment, ki ga lahko naredimo človeku, je gotovo ta, da zgleda mlajši kot je dejansko. Za tak kompliment je hvaležen vsak človek, pa četudi se zaveda, da je to bila morda le zmaga vljudnosti pred resnicoljubnostjo.

Dobo starosti vsak človek lahko občuti kot negativno ali pa tudi pozitivno in jo kot tako tudi doživlja. V veliki meri je to odvisno od človeka samega in od njegovega odnosa do starosti in življenja sploh. Najbolj napačno bi bilo zamolčati senčne strani starosti. Treba se je z njimi soočiti in jih vzeti kot izziv in iz vsakega življenjskega položaja narediti najboljše.

Bistven je osnoven odnos starega človeka do svojega življenja, ki je karakterističen za psihično držo upokojenca. Taka drža je v bistvenem zaznamovana s sledečimi točkami:

Profesor Erwin Ringel: „S tegoami starosti se je treba soočiti in jih vzeti kot izziv!“

* Starejši človek je po navadi bolj konzervativen in odklanja vse, kar mu je novo.

* V procesu staranja pride do pojemanja telesnih kot tudi duševnih zmogljivosti.

* Starejši človek ima po navadi velike težave vzpostaviti nove ljubezenske odnose.

* Opazna je tendenca k regresiji, se pravi, da se starejši človek pogostokrat obnaša podobno otroku.

* Star človek ne gleda rad v bodočnost, ker v njej vidi bližajoči se konec oziroma smrt. Pa tudi s sedanostjo nima prevelikega veselja, ker je morda bolezen njegov stalni spremljevalec. K temu pride pogostokrat strah, da bi ga mladina odrinila na rob družbe in bi lahko osamel.

Taki pojavi oziroma mišljenja pri starostnikih zelo pogostokrat opazamo, vendar je odvisno od vsakega posameznika, ali se s takimi pojavi zavestno sooča saj pri tem lahko doseže prav obrat-

no in tako spozna vse pozitivne strani življenja.

Zgraditi most med preteklostjo in bodočnostjo

Mladi ljudje vedno iščejo nove ideje in so razočarani, če jih ne najdejo. Starejši človek je vezan na tradicijo in usmerja svoje ravnanje po svojih življenjskih izkušnjah. Vendar kaj bi bile vredne vse te bogate izkušnje, če jih star človek ne bi uporabil za nepristransko ukvarjanje z vsem novim? Star človek je vsekakor zmogel spoznati vse novo in to strukturno povezati s svojimi izkušnjami oziroma z vsem starim. Tako star človek lahko zgradi pomemben most med preteklostjo in bodočnostjo. To je najboljša pot, da se star človek izogne izolaciji.

Pojemanje telesnih in duševnih zmogljivosti ni nujno samo negativen pojav. Dejstvo, da starejši

človek počasneje reagira, pomeni istočasno tudi, da ima do določenih vprašanj več distance. Povsod tam, kjer je mlad človek poln energije in emocij, pogostokrat reagira spontano, nepremišljeno. Star človek v takih situacijah po navadi ohrani treznost in ukrepa šele v trnutku, ko je zadevo premislil in pretehtal.

Teh dejstev naj bi se starejši človek vse bolj zavedal in naj bi sam prispeval k temu, da bo zanimiv član naše družbe, kateremu bo tudi mlajša generacija hvaležna za dober nasvet, ki sloni na bogatih izkušnjah dolgega življenja.

Budli pripoveduje

Slovenski diplomat Karel Smolle je v nenavadnem intervjuju za Naš tednik povedal, da se bo morda že kmalu včlanil v šentjakobsko društvo upokojencev. Moja Micka pravi, da je oseba Smolleja vroče železo, s katerim lahko hitro dobiš mrzle noge. Moja gospodarica je rekla, da bo Smolleja sicer sprejela kot navadnega člana, ne pa kot funkcionarja, ker ne zau- pa diplomatom. „Brž ko daš diplomatom ali politikom kraj na soncu, jim že v istem trenutku postane prevroče,“ pravi Micka.

Novice izpod Pece preko Pliberka do Drave

Alojz Krištof

85-letnica Katarine Cvelf iz Nonče vasi. Predstavniki društva upokojencev so prišli čestitat.

Slika desno: **Hanzej Čas** je praznoval svoj 85. življenjski jubilej.

Bili smo spet na dopustu v Banovcih

Tudi letos je društvo organiziralo zdravstveni oddih v zdravilišču Banovci pri Ljutomeru, ker nekaterim prij.

Letošnji prvi izlet upokojencev je v maju bil v Soško dolino in na Sveto goro. Udeležencev je bilo kar za dva avtobusa. Tokrat pa upokojenci niso imeli sreče z vremenom. Vozili so se po vseh koroških dolinah, nato čez sedlo Predil v Soško dolino.

Teden pred tem izletom je Mohorjeva družba priredila izlet za poverjenike po isti poti v Soško dolino, le da je takrat k sreči bilo zelo lepo vreme, tako da so imeli čudovit razgled po vseh čudovitih skalnatih vrhovih v Julijskih Alpah z Mangartom 2 678m.

Po kratkem oddihu v Bovcu so pot nadaljevali na Sveto goro, kjer so opravili majniško pobožnost s petimi litanijami. Zaradi izvrstnega prepevanja jih je pater izrecno pohvalil. Pot jih je vodila na vrh Svete gore. Zaradi velikih skal so jo Slovenci imenovali Skalnica. Po nekaterih čudežih so leta 1544 začeli zidati cerkev, narkar so hrib začeli imenovati Sve-

Tudi družabnost in skupnost treba vedno negovati

Kmalu bo mimo že pol leta, zaradi tega je primerno, da seznanimo svoje člane o dosedanjem delovanju društva. Prvi dogodek je bilo družabno srečanje v Šmihelu. Društveni mešani zbor nas vedno vpelje v prijetno razpoloženje, kateremu sledijo razne duhovite zabave.

ta gora. Na tej gori so številni studenčki, zaradi tega Italijani pravijo Monte del Aqua - Vodna gora. Romarjev je bilo vedno več. Ko je sin cesarice Marije Terezije v letu 1780 zavladal kot Jožef II., kateri ni bil naklonjen verskim običajem in je stremel za nadoblastjo tudi v verskih ozirih, je začel preganjati razne verske ustanove in ljudske navade ter romanja. Razpustil je številne samostane in verska združenja. Tudi Sveti gori ni prizanesel. Porušili so domala celo cerkev (1786).

Po smrti Jožefa II. (1790) je ponovno zaživelo romanje. Začeli so popravljati in obnavljati cerkev in samostan. V prvi svetovni vojni je bila cerkev občutno poš-

kodovana zaradi italijanskega obstreljevanja, je soška fronta potekala v teh krajih. Goriški slavček pesnik Simon Gregorčič je že 25 let pred temi bitkami prerokoval v pesnitvi Soči: Tod sekla bridka bodo jekla in ti mi boš krvava tekla... Res škoda, da izletniki niso imeli prilike ogleda vojnega muzeja v Kobaridu.

Ta muzej je za nas toliko bolj zanimiv, ker so se morali naši predniki tukaj boriti, trpeti in umirati v tej nesmiselni vojni za tuje interese. Kdor prebere vojni roman Prežihovega Voranca-Lovra Kuharja „Doberdob“, ta bo imel vpogled v tedanjo morijo. Tudi moj oče je za posledicami soške fronte umrl star komaj dobrih 40 let.

Po opravi na Sveti gori so se podali v Solkan na kosilo, končno pa v Vipavo na ogled mesne industrije, kjer so videli, kako skrbno delajo in ravnaajo z mesnimi izdelki. Seveda jih je najbolj zanimal pršut, predvsem pa njegov okus. Razumljivo, da pri tem ni manjkalo vipavskega vina, katero je tukaj shranjeno v velikih kletah in sodih.

Treba se je bilo posloviti od teh dobrot in kreniti proti domu v temi in dežju, in prispeli smo srečno domov.

Jubileji naših članov

Po jubilejih članov društva vidimo, kako hitro potekajo leta. V tem času sta spet dva člana praznovala visoka jubileja.

Aprila letos je gospa **Katarina Cvelf**, Božičeva mati iz Nonče vasi, obhajala 85. rojstni dan. Rojena na Gorenjskem se je kot otrok s starši preselila na Blato, ko so leta 1919 kupili Reševo kmetijo. Poročila se je leta 1930 z Leopoldom Cvelfom. Ta rod je prišel iz Idrije, ki so znane po čipkah. Oče moža je delal v Ameriki, da je mogel kupiti Božičevo kmetijo. Imela sta tri sinove. Pred petimi leti je izgubila moža, nato pa še najstarejšega sina Poldeja, ki je bil ravnatelj glavne šole v Železni Kapli. Jubilantka je imela dve sestri. Najstarejša Angela je prevzela Reševo kmetijo in se poročila z Janezom Mlinarjem, Žnidarjevem iz Breške vasi. Druga sestra, Helena, pa se je poročila s krojačem Hudlom v Šmihelu.

Bili so res težki časi, posebno na malih kmetijah. Dekleta so pridno pletla in heklala čipke in s tem zaslužila za obleko in najnujnejše.

Drugi naš jubilar je sredi lepega meseca maja praznoval dvojni praznik, to je dolgoletni vodja šmihelske pošte gospod **Hanzej Čas** (slika zgoraj); tudi on je slavil 85. rojstni dan. Kot uradnik je bil ves čas pripravljen pomagati in svetovati v vseh ozirih domačinom, zato je bil zelo priljubljen. Rodil se je v številni družini. Starši so nadarjenega prvorojenca dali v gimnazijo. Bili so takrat zelo težki časi, ko je nastopila gospodarska kriza. Takšne razmere so posebno čutili študenti, saj se spalnice in umivalnice niso zagrevale. Umivali so se z mrzlo vodo. Posledice so bile občutne, saj je nekaj fantov pobrala prežgodnja smrt. Zaradi bolezni je moral Hanzej prekiniti študij za dalj časa in se preseliti iz učilnice v bolniške sobe, kjer je moral prestati več operacij. Imel pa je pri zdravljenju trdno voljo in vztrajnost.

Po letih zdravljenja je bil v stanju prevzeti službo svojega

očeta na pošti. Leta 1951 se je poročil s pošto uradnico iz Štebna Berto Ižep, katera mu je bila pri pisarniškem delu desna roka, poleg gospodinjstva in vzgoje dveh otrok.

O jubilaru lahko rečemo: Ne samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan. Vršil je mnogo let službo organista, kar v vojnem času ni bilo lahko, ko je slovenska beseda bila povsod prepovedana. Slovenskim melodijam je dodal nemško besedilo, le tako se je smelo peti. S tem, da je dolga leta pobiral naročnino prej Kronike nato pa Našega tednika, je vršil rodoljubno delo (1947 - 1975). Od leta 1946 do 1991 je upravljal vremensko postajo za napoved vremena. Pred desetimi leti mu je umrla žena.

Zdaj so mu v največje veselje knjige, predvsem zdravstvene, in razni časopisi. Sledi vsem dogodkom časa in se po radiu in televiziji redno informira o domači in svetovni politiki.

Društvo upokojencev želi obema jubilaroma vse najboljše, predvsem pa trdnega zdravja in da bi tudi v prihodnje rada prihajala na naše prireditve.

Letos se bodo na pliberškem jorkaku srečali upokojenci na 2. srečanju slovenskih upokojencev v šotoru SPD Edinost.

Žalostna vest

Na koncu dopisa moram omeniti še smrtni slučaj v naših vrstah. V 71. letu starosti nas je zapustila **Ljudmila Malej**, rojena Kaiser, v Šmihelu. Izhajala je iz znane izseljenske Feratove družine na Bistrici. V najlepših dekliških letih je morala s starši in drugimi domačimi v mrzlo tujino. V taborišču ji je umrla sestra Marica. Ob številni udeležbi smo Ljudmila v sredo, 15. junija, pokopali na šmihelskem pokopališču. Od rajne sotrpnice se je poslovil predsednik Zveze slovenskih izseljencev - pregnancev, Jože Partl.

Priprave na srečanje upokojencev 1994

Smo pred velikimi pripravami na pliberški jorkak. Lansko leto smo prvič uspešno predstavili naše društvo s srečolovom in v prijateljskem razpoloženju.

Že sedaj Vas vabimo na to podjunsko slavlje, posebno pa sorodna društva od blizu in daleč! V šotoru Edinosti bomo spet pripravili zanimiv kulturni in družabni program in povabili tudi vse naše sosede.

Nekaj inačic iz pretekle zgodovine Št. Jakoba v Rožu

Lipa zelenela je

Sredi vasi stoji košata lipa. Osemsto let že rijejo njene korenine po zemlji in so se zari- le globoko v njo. Nekoč sloka in vitka, da se je lahko razgledovala preko slamnatih streh preprostih dokov naokrog, se je v stoletjih razbohotila na široko, kot bi hotela pritegniti v svojo senco vse vaščane. Osemstoletno življenje častitljivega drevesa, dvajset do trideset rodov, pe- sta zgodovina dela in trpljenja, žalosti in veselja, mirnih in bur- nih časov, sreče in blagoslova, nesreče in prekletstva. Ob tihih večerih, ko utihne okoli lipe di- rendaj dneva, se poiigrava ve- trček z zelenim vejevjem in ze- leno listje šumeče in šelesteče pripovoduje povest davnih dni.

Stari Mikula pod Gradčenco se je razkoračil in se jezno ob- račal proti gradu, ki se je dvigal na hribu sredi gore.

“Že spet nas kliče grof na ro- boto, da popravimo cesto v str- mino, najbrž bodo po njej spet tovorili blago, nagrabljeno kje pri Beljaku.” Z nejevoljno kret- njo je namignil hlapcem, naj stopijo do sosedov na Čemerni- ci, Hodnini in v Svatnah ter jim naročijo, da pridejo s krampi, lopatami in sekirami na roboto.

Trdo so nato zapeli krampi v peščenih tleh strme gore in širili cesto, ki se je kakor kača vila v višino proti gradu grofov Ra- sov, gospodarjev doline ob Dra- vi gor do Beljaka. Znoj je kapljal s čela tlačanov, grajski val- pet pa jih je spet in spet priga- njal, naj hitijo z delom. Plašno in boječe so ženske in dekleta odlagala brašno za delavce in se naglo umikale poželjivim pogledom grajskih hlapcev.

“Pustite me!” je zaprosilo de- kle v globeli in se plašno oziralo v široko režečega se hlapca. Proseči pogled je hitel naprej in že je stal pred hlapcem Mikulov Toma in se vzravnal v vsej svoji postavni krepkosti. Hlapec se je jezno umaknil, dekle se je s hvaležnim pogledom oddolžilo fantu. Na njenem licu pa se je pojavila rdečica in kot srna je

Takšne so bile svojčas ohceti v Rožu, kjer so ostale ohcetne šege ponekod žive še danes. To je bila oh- cet očeta hotelirja Mihija Antoniča v tridesetih letih.

odhitela nizzdol proti domu. To- move oči so jo dobrohotno in hrepeneče spremljale. Koj nato pa so spet peli krampi in lopate svojo pesem.

Proti večeru se je vračal grod s svojim spremstvom. Iz Ledinc so se oglašali rogovi oboroženih grajskih hlapcev, pojočih ob- jestno bojno pesem. V okovane jarme vpreženi voli pa so težko vozili vreče, sode in močno okovano železno blagajno. Kmetje so stali ponižno ob stra- ni in opazovali bučni spored. Ko se je pred njimi pojavil na črnem žrebcu sam grof, so se umaknili še bolj v senco dre- vec, le sivolasi, častitljivi Miku- la je stal trdo ob cesti in nalahno pripognil glavo, ko ga je grof zaradi udobne ceste nagradil s kratkim nasmehom. Pod gra- dom so grajske hčerke z ve- selim vriščem sprejele očeta, ki jim je prinesel novih dragocenih oblek in nakita. Vsa grajska družina se je radovala dni vese- lega pivovanja in uživanja ob bogatem plenu.

“Jutri stopim do grofa in ga prosim, da dovoli ženitev To- mu. Dovolj je star in prostora za novo družino na Mikulovem domu ne bo manjkalo,” je skle- nil Mikula.

Toma pa je tedaj vasoval pri dekletu in gradil z njo bodoč- nost. Pozno v noč se je čulo iz gradu prepevanje in vpitje, vasi- ce naokrog pa so utihnile v utru-

jeno, neveselo spanje tlačanov.

Grajski so se preživljali od desetine in robote kmetov, sami pa so vzdrževali obsežna lo- višča. Kmete je preživljala red- ka živina in skromna polja, ob- delana z lesenimi plugi in pičlim žitom. Trdi, neveseli delavniki so se menjali z zaže- lenimi nedeljami, ko se je ljudstvo zbiralo v cerkvi na hri- bu, utrjeni z mogočnim zidom naokrog svetišča in božje njive. Grad je razsojal malo, Bog veli- ko pravico.

Bilo je na dan sv. Marka leta 1371. Po sv. maši so se zbirali k posvetovanju pod lipo v Pod- gradu gospodarji. Mikula s Hodnine, Strelec in Serajnik iz Svatih, Maček s Tešnje, Vid- man in Knez iz Podgrada, Sitar z Breznice in Strden iz Leš.

“Možje!” je povzel besedo starešina Serajnik. “Graščina ukazuje, da bo odslej vsako skrivanje desetine kaznovalo s temnico. S ponedeljkom mora- mo začeti z gradnjo župnišča. Vsaka hiša da po enega delav- ca.”

“Porabili bomo les iz Špi- vrata,” pripomni Sitar, “in ka- men iz Bistrice.” Razvije so po- govor o načrtu in delu, kako naj se razdeli. “Iz osojskega sa- mostana poročajo,” nadaljuje Serajnik, “da bo po dograditvi župnišča dodeljen šentjakovski sosesčeni poseben gospod, ki bo redno oskrboval Božjo službo

ob nedeljah. Grad je pripravljen, da podpre našo prošnjo za last- no faro.”

Vidman pripoveduje o svojih vtisih iz beljaškega trga: “Itali- janski trgovci so pripeljali na trg nekaj vozov novega sadeža, ki daje obilen pridelek. Je ameri- kanskega izvora; v brazde se nasajajo hruškam podobni go- molji, iz katerih požene pol me- tra visoka rastlina z belim cve- tom. V jeseni pa kopljejo iz brazd po deset teh podzemskih hrušk. Baje so v gornjih prede- lih že pričeli s pridelovanjem te- ga novega sadeža.”

Medtem stopi med može, zbrane pod lipo, grof in začnejo se posvetovanja gospodarskega in pravnega značaja. Po posve- tovanju odloča grof o posamez- nih slučajih, njegovo sodbo jemljejo može molče na znanje.

Popoldne se zbere pod lipo mladina k igram in petju. Gos- poska je tedaj grad na Turnah že zapustila in si zgradila nov grad na rožeškem hribu. Zapuščeni grad pa je služil domačinom za utrdbo. Cele spodnje fare tedaj še ni bilo, ker se je Drava le počasi odmikala s svojo strugo od Karavank proti severu. Naša šentjakobska lipa je bila s Pod- gradom vred tik ob njenem bre- gu.

(Koledar 1953)

Šentjakobčani radi rajžajo

V tem poletju je Društvo upokojencev Št. Jakob v Rožu imelo kar dva izleta.

Dne 23. aprila 1994 smo šli na izlet po naši ožji domovini. Ogleдали smo si osojski samostan in poromali na grob poljskega kralja Boleslava, ki je pokopan v Osojah. Kralj Boleslav je znan tudi po baladi "Osojski mutec". Nato nas je pot peljala preko Trga v dolino Krke, kjer smo si ogledali cerkev sv. Heme. Večina upokojencev je to cerkev že poznala; v čast Mariji smo tam zapeli. Naslednja postaja je bil trg Althofen, kjer smo zaužili izdatno kosilo. Nadaljevali smo pot v mesto Hštenberg, kjer so si nekateri upokojenci ogledali znameniti Harrerjev muzej in videli smo tudi še nedokončane tibetanske stopnice v goro. Vse mesto je bilo na žalost gradbišče in v teku so bile priprave za svetovno tibetansko razstavo. Domov grede smo se še ustavili v gostilni "Pri Knabrlnu" v Velinji vasi in tam ob dobri postrežbi zaključili naš izlet.

Naš drugi izlet je bil 3. junija 1994 v Soško dolino. Prva postaja je bil Bovec, pot smo nadaljevali v Drežnico, to je vas s krasno katedralo, visoko nad dolino. Ogleдали smo si katedralo in spomenik žrtvam iz časa soške fronte. V Kobaridu smo si ogledali Kobariški muzej. Muzejska zbirka še posebej predstavlja zaključne operacije na soški fronti v prvi svetovni vojni - dvanajsto soško bitko od 24. 10. do 9. 11. 1917. Dogajanja v dneh so kasneje krstili kot „čudež pri Kobaridu“. V zgornjem Posočju sta Italija in Avstro-Ogrska zbrali nad 600.000 vojakov. Omeniti bi bilo, da je ta muzej dobil najvišjo slovensko nagrado, „Valvazorjevo nagrado“, za leto 1992 in najvišjo evropsko nagrado - Evropski muzej, za leto 1993.

Po kosilu v Tolminu smo nadaljevali pot po Cerkljanskem preko hribov v Škofjo Loko in naprej v Kranj. V Kranju so se upokojenci razpršili po trgovinah in gostilnah in spravili v promet

še zadnje tolarje.

Na obeh vožnjah smo se vozili z avtobusom podjetja Sienčnik iz Dobrle vasi. Hvala šoferjema, ki sta nas srečno pripeljala na naše domove.

Šentjakobski upokojenci so bili pred kratkim v Brežnici, kjer so si ogledali katedralo in spoznali lepo pokrajino ter gostoljubnost domačinov.

Kulturna prireditev z družabnim srečanjem

V nedeljo, dne 19. junija 1994, je imelo Društvo upokojencev Št. Jakob v Rožu svojo že tradicionalno kulturno prireditev z družabnim srečanjem. Veliko število upokojencev - razen tistih, ki so doma sušili seno - se je udeležilo prireditve. Tokrat smo imeli zelo pester kulturni spored. Nastopali sta citrašnji Mici in Hilda, ki sta s citranjem otvorili prireditev. Zelo nas je veselilo, da se je našemu povabilu odzval tudi Hodiški oktet, ki je pod vodstvom Tomeja Sabotnika s

petjem priljubljenih domačih narodnih pesmi in tudi starejših takoj osvojil srca navzočih upokojencev - ker so bile to pesmi, katere so upokojenci v svoji mladosti radi prepevali.

Iznenadila nas je Pevsko instrumentalna skupina KPD "Drava" iz Žvabeka pod vodstvom Rozine Katz z igranjem in petjem pesmi, ki so bili kontrast narodnim pesmim - bile so bolj moderne. Vendar nič zato. Bučno odobravanje upokojencev je dokazalo, da so tudi starejši ljudje dovtetni

za moderne melodije. Posebno posrečena je bila povezava. Med vmesnimi točkami je igral naš harmonikar Franci Mejovšek, pozneje tudi Tomi Potočnik ter obe citrašnji. Pri družabnem srečanju so se upokojenci ob dobri zakuski in pijači še dolgo zabavali; vmes jim je prepeval Hodiški oktet.

Po tej poti se prisrčno zahvaljujemo Hodiškemu oktetu ter Pevsko-instrumentalni skupini KPD „Drava“ iz Žvabeka; kliče mo jim na svidenje v Št. Jakobu.

GOST V NAŠEM UPOKOJENCU

Njeno delo je postalo zgled mlajšim rodovom

Slavica Kropiunik je ena izmed tistih pomembnih dejavnikov, ki je po drugi svetovni vojni pomagala na Brnci poživiti in ohraniti kulturno življenje koroških Slovencev.

Dala je pobudo za ohranitev amaterskega odra in za poživitev cerkvenega zborovskega petja.

Ob 75. življenjskem prazniku vzbujajo spomine na svoje delo, ki je postalo zgled mlajšim rodovom.

Pripravila Heidi Stingler

Ime: Slavica Kropiunik
Starost: 75 let
Doma: v Beljaku
Poklic: upokojenka
Srčna želja: ohranitev slovenske besede in kulture

Slavica Kropiunik je skupno s svojim možem Ferdinandom po 2. svetovni vojni dala Slovence na Brnci in v okolici tisto podporo, ki je bila potrebna za ohranitev slovenske besede in kulture v obrobnem kraju dvojezičnega ozemlja. Družina je bila bistven steber društvenega in cerkvenega življenja in požrtvovalno delo je v tem kraju rodilo lepe sadove.

O kulturnem delu Slovencev na Brnci so mediji le razmeroma malo poročali, vendar to dejstvo Slavice Kropiunik ni bistveno motilo. Zanj je bila v ospredju vedno le misel, da je treba združevati slovenske družine in jih navduševati za kulturno delo. V prvih letih po vojni to ni bilo enostavno, saj so bili Slovenci še hudo ustrahovani in je nemško-nacionalno vzdušje ter sovraštvo do Slovencev bilo tudi še dolga leta po vojni zelo živo.

Delo slovenskega prosvetnega društva na Brnci pa je po drugi strani oviralo tudi nesoglasje med obema slovenskima osrednjima političnima organizacijama. Slavica Kropiunik pripoveduje, da je ta spor med Slovenci v Celovcu metal velike sence tudi na kulturno dejavnost društvenikov na podeželju. Na Brnci se je konflikt stopnjeval celo tako daleč, da je Kropiunikova družina obupala in

se je preselila z Brnce v Beljak.

Kljub vsemu pa Slavica Kropiunik danes ne obžaluje niti trenutka, v katerem je nesebično delala na Brnci za ohranitev slovenske besede in razcvet kulturne dejavnosti.

Danes pripoveduje, da se je leta 1947 spomladi na Brnci začelo delo. Njen mož Ferdinand je prevzel cerkveni zbor, ker ga je za to nagovoril njegov sošolec, domači župnik Štindl. Slavica je takrat že pela pri cerkvenem zboru in je kot izvrstna pevka takoj zapazila, da je to dober zbor s krasnimi glasovi in da bi bilo treba kaj več narediti iz njega.

„Ne obžalujem niti trenutka, v katerem sem nesebično delala za ohranitev slovenske besede in kulture na Brnci“

Prizor iz Miklove Zale. Tudi Slavica Kropiunik se je v mladosti z vso vnemo povečala odrski dejavnosti.

Ko je prišla Slavica na Brnco, je prinesla s sabo že stvari za petje in pa tudi za igranje in se je takoj lotila dela. Sicer je imela polne roke dela, saj je imela družino s šestimi otroki, kljub temu pa se je po večerih usedla za mizo in je včasih cele noči pisala note in partiture. Treba je bilo opraviti natančno delo in zato je Slavica delala ponoči, ko je bil mir. Note za nove pesmi so torej bile pripravljene in je zbor lahko začel z vajami. Pevci so bili navdušeni in zagon Kropiunikovih je dal društvnikom in cerkvenim pevcem potreben pogum za delo. Po uspešnem delovanju cerkvenega zbora je Slavica začela misliti na možnost, da bi na Brnci in v oko-

lici zbrala nekaj ljudi in bi uprizorili kakšno igro. To ji je tudi uspelo - k društvu je pritegnila za odrsko dejavnost kmečka dekleta in fante, otroke in mladino, in danes pravi, da so bili vsi izvrstni amaterji. Kot režiserka je Slavica Kropiunik s svojimi igralci najprej uprizorila opereto „Študentje smo“, Špicarjevo Miklovo Zalo, samo v spremembi operete. Pozneje je gledališka skupina med drugim uprizorila še sledeče igre: „Zlatorog“, „Miklavž prihaja“ in „Zlatarjevo zlato“. To so časi, na katere se Slavica najraje spominja, saj so se takrat v okviru slovenskega prosvetnega društva „Dobrač“ združevali ne le domačini z Brnce, ampak tudi iz sosednjih vasi Št. Lenarta, Št. Joba, Zmotič, Brega in Ločila. Vsi so delali za kulturo v domačem kraju in so marsikaj žrtvovali za to - nikomur ni bilo predaleč hoditi nekaj kilometrov peš k vajah in vsi igralci so se veselili, če je uspelo postaviti na oder kakšno dobro igro.

Čeprav so bila nesoglasja med slovenskima organizacijama v povojnem času zelo velika in so to čutili tudi društvniki na podeželju, se je Slavica Kropiunik že takrat zavedala, da je treba delati kulturo za ljudi, ne pa za stranke ali organizacije. „Mi smo delali ljudem na ljubo, saj so bili potrebni par lepih ur. Trpljenje v taboriščih je pustilo veliko ran v teh težkih letih,“ pripoveduje Slavica.

Ko se je Kropiunikova družina

zaradi nesoglasij med slovenski-
mi društveniki na Brnci odločila,
da se preseli v Beljak, je bilo ta-
krat v Našem tedniku zapisano
„Podrl se je Dobrač - Kropiuni-
kova družina je odšla v Beljak”.
Kljub temu pa je družina še ved-
no čutila povezanost z Brnco in
je v nedeljah še vedno hodila k
mašam na Brnco. Toda s smrtjo
moža Ferdinanda je družina opu-
stila tudi to tradicijo in je s tem
umrlo vse društveno delo.

**„Po 30-letnem premoru
smo na Brnci spet oživili
odrsko dejavnost. Moja
srčna želja je, da bi mla-
di nadaljevali to tradici-
jo.”**

Leta 1983 je po 30 letih na
Brnci spet zasijalo sonce, ko se je
mlad družtvenik Marjan Gallob
lotil odrskega dela. Napel je vse
moči, zbral okoli sebe igralce in
začel novo, težko delo z igrami.
Slavica Kropiunik pravi, da je
danes čas drugačen, ker ni več
toliko slovenske mladine in je za-
radi številne ponudbe tudi vedno
težje spodbujati ljudi za požrtvo-
valno delo.

Pred 15 leti so brnški društve-
niki ponovno prosili Slavico Kro-
piunik, da bi prevzela režijo. Sa-
ma pravi, da je to bil zanjo velik
izziv, in pravi, da človek s 60 leti
nima več tistega zagona in morda
tudi ne tiste fantazije, kot jo ima
mlad človek. Toda uspeh gleda-
liške skupine je tudi tokrat odš-
kodoval prizadevno režiserko za
ves trud, katerega je vložila v to
delo.

Pozneje je Slavica dala svoje
delo v mlajše roke in tudi še da-
nes rada hodi na vse predstave
brnških igralcev ter brez vsakrš-
nih skrbi in brez vsake treme uživa
vsako igro. Njena srčna želja
je, da bi brnška gledališka skupi-
na skupno s predsednikom mogla
ohraniti bogato tradicijo in ohrani-
ti slovensko besedo na robu
dvojezičnega ozemlja.

Trudapolno in prizadevno delo
Slavice Kropiunik je bilo potrje-
no s strani Zveze kulturnih orga-
nizacij s tem, da je dobila Can-
karjevo listino in leta 1985 tudi
Drabosnjakovo nagrado za dolgo-
letno nesebično delo v kulturi
in prosveti na Koroškem.

Prelat Valentin Podgorc o poslancu Grafenauerju

V nedeljo, dne 15. decembra 1935, je odšel k zadnjemu počitku od-
lični rodoljub in dolgoletni koroški deželni in državnozborni poslanec
France Grafenauer.

*(Tako je napisal ob Gra-
fenauerjevi smrti msgr. Valen-
tin Podgorc 19. 12. 1935 v
"Koroškem Slovencu").*

Velik, odlični mož, ponižen
katoličan, požrtvovalen in dela-
ven narodnjak, spreten govornik
na zborovanjih in v raznih
zastopih je bil, in zato ostane
koroškemu Slovencem, zlasti
svojim Ziljanom, nepozaben.
Pred očmi so mu bile nujne
potrebe Ziljske doline in velike
potrebe koroškega slovenskega
ljudstva, zato se je dal leta
1897 voliti v deželni zbor.

Grafenauer je videl kakor
malokdo, kako je hudo, da se
koroškemu slovenskemu ljudstvu
ne pusti naravna izobrazba
na podlagi materine besede, vi-
del je, kako se ljudstvo zaradi
tega odtujaše svojemu narodu,
odtujaše domačemu delu, kako
mu propada značaj in kako se
rušijo nekdanji trdni domovi v
rokah potujočenih gospodarjev.

Grafenauer je imel doma skr-
bi dosti s svojo dobro uspeva-
jočo obrtjo, skrbi s kmečkim
gospodarstvom, kakor jih ima
vsak Ziljan na svoji skromni
zemlji, a ni se pomišljal, ko ga
je prosilo politično in gospo-
darsko društvo, naj prevzame
mesto slovenskega poslanca.
Na Koroškem biti slovenski
poslanec, sam za vse, naleteti
povsod na nasprotstva, videti
odklonjene vse svoje predloge,
vse to ni bila nobena dobrota.
Samo enega je imel na svoji
strani: Huberja, "črna" so ga
Nemci imenovali iz Kornata v
Lesni dolini. Dva stebra, ki ju
nihče ni mogel omajati v nju-
nem prepričanju!

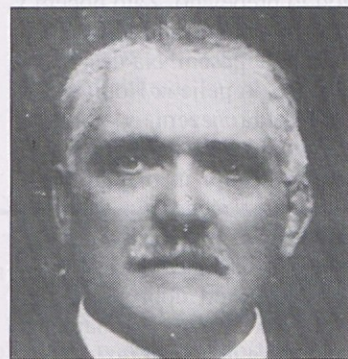
Kot deželnozborni in pozne-
je kot državnozborni poslanec

je Grafenauer postopal mirno,
preudarno, nekako šegavo. Ka-
dar je naletel na odpor svojih
nasprotnikov, se je sarkastično
nasmehnil, razburil pa se ni ni-
koli.

Nemci so kmalu zapazili
zmožnosti slovenskega zastop-
nika. Prvo ali drugo leto Gra-
fenauerjevega javnega delova-
nja ga nekoč nujno povabi trgo-
vec Fleiss v Šmohorju, naj pri-
de k njemu. Tam je Grafenauer
našel dva znana nemškutarja:
eden je bil njegov sošolec Mi-
lonig, drugi je bil usnjar iz
Tržiča. Gospoda sta bila posla-
na od Nemško-narodne stranke.
Klanjala sta se Grafenauerju in
mu ponudila dosmrtno letno
nagrado 2.000 goldinarjev. Ko
je Grafenauer ponudbo odklonil,
sta obetala 3.000 do 4.000
goldinarjev. To je bila tedaj
plača zelo visokega uradnika.
Grafenauerja ta ponudba ni
zvabila v neznačajnost.

Grafenauerjevo delo v dežel-
nem in državnem zboru zasluži,
da se ne pozabi na Koroškem.
Vidnega uspeha sicer ni bilo,
toda zastopnik koroških
Slovencev je stal na braniku in
svet je naprej in naprej slišal,
da na Koroškem živi večje šte-
vilo slovenskega ljudstva, na
katero se država nikjer ne ozi-
ra. Uspeh našega poslanca in
naše politike bi bil morda večji,
ko bi tudi tedanje politične
stranke na Kranjskem bolje
umevale naš položaj. Ker je
Grafenauer vsekdar deloval
sporazumno z duhovščino in
knezoškofom, ni bil vsem po-
volji.

Leta 1911 je vlada razpustila
Slovensko politično društvo,
ker se je odločno zavzelo za

Poslanec Franc Grafenauer

pošteno ljudsko štetje.

Prišla je vojna, ki je Avstrijo
uničila. Danes vemo, da zato,
ker je bila preveč navezana na
Nemčijo. Nemčija je vodila po-
nemčevanje v Avstriji z name-
nom, in mnogo avstrijskih
uradnikov se ni zavedalo, da se
država z mnogimi narodnostmi
da voditi v avstrijskem, a ne v
pruskem nestrpnem duhu.
Vsak, ki je bil narodno zave-
den, je bil osumljen, da je izda-
jalec.

Grafenauer je bil po vojni
osamljen. Sin mu je padel na
fronti, kakor tisočim drugim
staršem; žal je bil edinec. Eno
hčerko je oče daroval šolskim
sestram. Globoko užalščen je
iskal novega doma v Jugoslavi-
ji, a tam se ni mogel udomačiti.
Vleklo ga je nazaj na stari dom.

Tukaj so mu branili izvrše-
vati njegovo obrt. Šele leta
1930, na sveti večer, se ga je
spomnil deželni glavar
Koroške, dr. Lemisch, ki je
Grafenauerja prijateljsko čislal
in mu je vrnil obrtno pravico,
da se mož preživi na stare dni z
delom svojih rok. Eden najbolj-
ših je odšel s starim časom,
spomin nanj naj nas vodi in
jači, kadar domovina in narod
zahtevata dela in žrtev.

Mojci v "Juhe, pojdmo v Škufče"

Pred več kot 40 leti je rajni Lorenc Kramer-Janšej zapisal zgodovino pesmi "Juhe, pojdmo v Škufče" takole:

Juhe, pojdmo v Škufče! Ta pesem je znana po vsej slovenski zemlji. Radi jo pojemo na Koroškem in tudi drugod jo prepevajo. Zato hočem v kratkih obrisih opisati, kako je nastala ta pesem. Na desni strani ceste, ki pelje iz Hodiš mimo Hodiškega jezera v Škofiče, leži majhna vasica Pinja vas, s štirimi hišami in majhno cerkvico, posvečeno sv. Martinu. Spada med najstarejše podružnice škofijskega zvona. Tam se je rodila pred dobrimi sto leti Ajtonova Mojci. Iz majhnega dekleta se je v letih razvila prava krasotica. Spadala je med tiste srečne ljudi, ki podedujejo od svojih staršev debele vsote denarja. Zato je svoje oboževalce zelo neobzirno in izbirčno odklanjala. Neben ji ni bil povolji in pri vsakem je dobila kakšno napako. Prvi ni bil dovolj lep, drugi je bil sicer lep, a ne dovolj bogat, tretji je spet prerad pogledal v glažek, itd.

Opisal bom le nekaj primerov, kako so vasovali pri Mojci, kajti vseh ni mogoče napisati, ali pa bi nastal cel roman.

Nekega večera so svojo srečo poskusili Holbičani. Janšijev Voranc je zbral okrog sebe še soseda Župija, Žedermana, Čegla, Pečka in Tomana. Po kratkem posvetovanju, kako se naj približajo Mojci, so krenili čez Blato proti Ajtonu. Pod oknom so zapeli za uvod pesem "Al je to tista siša, al je to tista ves". S trem so hoteli spraviti Mojci v dobro voljo in boljše dovtetnost. Po dolgem sem in tja, kdo jo naj pokliče, se je ojunačil Janšijev Voranc in potrkal na okno. Iz kamre ni bilo glasu. Potrkal je še dvakrat, a spet je ostalo vse tiho. - Šele čez čas se je začelo mrmranje in rezko vprašanje: "Tu pa je tone?" Tedaj se hitro oglasi Voranc: "Mojci, ali boš kaj odprla?" Po Vorančevem glasu je spoznala, da so Holbičani, in brž je začela svoje lafitne: "Kaj boste vi babe iskali, ko vsi skupaj nič nimate. Sejete samo na „meselne“, s kom pa boste žene

in otroke redili? „Vsakega je še po svoje ozmerjala, jezno zaloputnila okno in odšla spat. Večkrat se je pripetilo, da so ob istem času prišli pod okno tudi Logaveščani in tedaj se je razvnela bitka med njimi in Holbičani. Navadno samo z besedami, včasih pa je prišlo tudi do dejanskega spopada. Navadno se je začelo zbadanje s pesmijo:

Juhe, pojdmo v Škufče.
juhe, s Škofič pa v Paprače,
juhe, s Paprač pa v Pinjo ves,
juhe, k Mojciji v ves.

Jihe, Janšij pohunjan,
juhe, Župej sramsac,
juhe, Ždrman je ravhovec,
juhe, Čekl čahlac.

Juhe, Toman je šrajovec,
juhe, Peček pa rajovec,
juhe, Kordaž je kašlovac,
juhe, Rudic frklač.

Holbičani jim niso ostali dolžni in so jo tudi po svoje zavili:
Juhe, Lojzej je juckovec,
juhe, Hanzej zbrač,
juhe, Petrej je drimovec,
juhe, Pavlej hravač.

Juhe, Jozej je šparovec,
juhe, Jokej pa harovec,
juhe, Maksej čeglač,
juhe, Foltej krofač.

Trevov Jok je bil tudi med Logaveščani in je bil drugim zelo nevoščljiv. Zato je večkrat šel naprej, tako, da je bil prvi. Nekega večera se je pripetilo, da so hkrati prišli tudi Šentiljčani k Mojci v vas. Vedel je, da mu prišleci ne bi prizanesli; zato se je v skrajni sili skrtil pod gnojni koš, ki je stal ravno pod oknom.

Ne slutec, kaj se pod košem skriva, stopijo kar trije fantje na koš pod oknom, da bi govorili z Mojci oziroma slišali njen odgovor. Zaradi preobilne teže se je koš upognil in pritisnil na skritega Joka.

Naenkrat se zasliši grmenje, mrsk - kakor bi hlače trgel.

Šentiljčani pa so se, misleč, da kdo strelja, razbežali na vse strani. - Šele pozneje se je zvedelo, da je to bil Ircov Jok, ki je posebno rad jedel jajca in mu jih je prav tisti večer mati menda skuhalo kar sedem parov.

Po dolgem presledku se je oglašil še Hafnjakov Jurij in hotel Mojci imeti za ženo. Jurij je bil sicer postaven fant z zavihanimi brki kot star grenadir, samo v glažu ga ni smel videti. Ker se je Mojci bala za premoženje, je tudi njega odslovila.

Minila so leta. Iz Mojci je postala stara ženica, ki se je ukvarjala samo še s svojim denarjem. Svoj zaklad je imela skrit v hlevu za hišico. Zaradi vlage pa so začeli bankovci kmalu plesniti. Ob sončnem vremenu je Mojci svoje plesnive bankovce sušila v rešetu za cerkvijo. Pri tem je obujala spomine na svoja mlada leta in pela:

Stara sem hratava,
davat nča mo,
vse je zapustvo me,
oh, kaj kej še bo.

Cvancarce, rajniši,
vsi ste plesni,
Buh ti pa sunce daj,
da bi bli spet ši.

Medtem so se z juga pripodili temni oblaki, potegnil je veter in Mojcini bankovci so sfrčali po zraku. Vsa obupana je klicala sosede na pomoč, da bi ji rešili njeno premoženje. Zraven pa je tožila: "Bolše bi bu, da bi jih zapiv Hafnjakov Juri, tiri me je tudi tov meti še kot staro devico za svojo ženo."

Ko je popolnoma onemogla in videla, da se bliža konec življenja, je dala svoje ostalo premoženje za sv. maše, ki se naj berejo za njen dušni glagor.

Pesem, katere zgodovino sem opisal, je na novo uglasbil naš koroški komponist Pavlej Kernjak s Trebinje.

(Koroški koledar 1950)

Iz rožeške farne občinske zgodovine

Ženske porbi z vojaki, kje bodo pokopane

Leta 1818 je bilo opuščeno staro pokopališče okrog cerkve. Novo pokopališče so napravili zunaj ob Dravi.

Ljudje so bili z lego novega pokopališča zelo nezadovoljni. Ograjo okrog pokopališča so od vsega začetka napravili samo zasilno in je kmalu razpadla. Dekan Rebernigg opisuje, da se ljudje nočejo popraviti, ker se še vedno branijo biti tam pokopani. Bilo je takrat v Rožeku žalostno. Farna cerkev je bila še vsa razstreljena, ko je takratni grofovski oskrbnik Karl von Wedenau po vsej sili zahteval, da se mora staro pokopališče okrog cerkve odstraniti. Ni trpel pokopališča sredi trga blizu grada. Župnik je bil brez moči. Ni imel ne cerkve ne župnišča. Potreboval je grofavskega oskrbnika, da mu je pomagal zidati cerkev. Tako je ta kljub protestom vseh faranov dosegel pri vladi in pri oblasteh, da so pokopališče potisnili daleč ven iz vasi.

Dne, 7. junija 1818 je bil napovedan pogreb rajne kmetice Marije Schorn iz Brezja. Ta naj bi bila kot prva pokopana na novem pokopališču. Vsa fara je bila pokoncu, posebno so se prtile ženske. Oblasti so poslale vojake. Vse skupaj ni nič pomagalo. Ko je župnik blagoslovil truplo rajne na domu, so ženske zgrabile krsto in jo ponesle na staro pokopališče, skopale jamo in jo tam pokopale.

Vse prigovarjanje župnika ni nič pomagalo. Oblast in vojaščina sta tokrat postopala zelo milo in pametno. Zahtevala sta, da so ženske morale opravičiti pri gospodu župniku.

Dne 26. avgusta nato pa je umrla mati in žena Neža Haubitz ob porodu. Govorilo se je, da je bila njena smrt posledica udarca, ki ga je dobila od nekega vojaka pri zadnjem pogrebu. Bila je tudi med onimi ženami, ki so zabranile pogreb na novem pokopališču.

Oblasti so pustile, da so jo pokopali še na starem pokopališču. Čez tri dni pa so prišli iz Celovca ujetniki iz ujetnišnice. Izkopali so rajno in jo prenesli na novo pokopališče in jo kot prvo tam pokopali.

Ko so farani za to zvedeli, so

se v velikem številu zbrali na trgu in okrog rožeške farne cerkve in hoteli zabraniti pogreb na novem pokopališču. Toda vojaščina in arestanti so bili močnejši. Ljudje so morali oditi domov. Fara pa je zadela cerkvena kazen interdikta. Zvonovi niso zvonili, farna cerkev je bila zaprta, sveta

maša se ni smela darovati in sveti zakramenti ne deliti. Cel regiment oboroženih vojakov je zasedel Rožek.

Bilo je šeststo mož. Vojaki so nagnali skupaj može in fante in jih z bajoneti primorali, da so porušili zid okrog starega pokopališča. Prišel je tudi okrajni glavnik in farani so morali ob njegovi navzočnosti obljubiti, da bodo pokopavali svoje rajne na novem pokopališču. Nato je dekan Serajnik iz št. Jakoba v imenu škofa preklinjal kazen interdikta. Potem so slovesno blagoslovili pokopališče.

Lovrenc Košir je bil sin kmeta iz Spodnje Luše pri Škofji Loki. Rodil se je 29. julija 1804. Oče mu je bil Janez, mati Marija, roj. Kalan. Že takoj pri rojstvu so mu rojenice določile pot v svet, ko so ga nesli h krstu v sosednjo faro Selce, kjer je tudi vpisan. V domači šentlenarški fari ni bilo ob tem času duhovnika, ki bi ga krstil. Otroška leta so mu potekala v brezskrbnosti, a pokazal je že v zgodnji mladosti nadarjenost. To je napolnilo njegovega očeta, katerega so težilo tla, desetina in druge tegobe, da je kljub vsemu poslal sina v šolo.

Petnajstletnega dečka je pripeljal oče v ljubljansko gimnazijo. V šolskih izvestjih "Inventus Gimnasii academici" dobimo njegovo ime med najboljšimi učenci od leta 1820 do 1825.

Leta 1828 je prosil za službo pri pomorski akademiji v Trstu. Njegova prošnja pa ni bila uslišana. Zato je sprejel službo pri vojaškem preskrbovalnem uradu v Ljubljani. Zaposlili so ga v poštne računovodstvu ter pri posestnem in davčnem poslovanju. Služil je pri dvorni pošti na Dunaju. Novembra in decembra 1832 je sodeloval pri komisiji za vpeljavo avstrijske poštne manipulacije v Milanu. Za svoje izredno delo je bil Košir dvakrat nagrajen. Takrat je Lombardsko-beneško kraljestvo po Napoleonovem odhodu pripadalo Avstriji. V tistih časih so še poštni sli prenašali pisma in pristojbinsko takso za dostavljena pisma sprejemali v gotovini. Te takse so bile precej visoke, ker se je pristojbina zračunala od postaje oddaje do namembnega kraja. Pri takem poslovanju so se dogajale tudi razne nepravilnosti; vse to je težilo L. Koširja pri njegovem uradniškem poslu, ko je moral po spiskih, ki so jih poštne postaje pošiljale poštne računovodstvu, preračunavati pravilnost zaračunane in pobrane pristojbine za vsako takrat poslano pismo. To je bilo neprijetno delo. Košir je začel razmišljati, kako bi se ta postopek poenotil. Ob svojem razmišljanju je delal načrte in o njih govoril z ljudmi svoje okolice. Ta njegova zamisel je prišla med svet tudi izven meja tedanje monarhije.

Še pred koncem leta 1837 je Rowland Hill v Angliji angleškemu parlamentu predložil svoj osnutek za znižanje poštne tarife in poenotenje poštne reforme. Ta predlog je bil sprejet. Za olajšanje zaračunavanja pristojbine je bila leta 1840 vpeljana poštna znamka. Koširja so te vesti iz Anglije vznemirile, zato se je s prošnjo obrnil na avstrijskega cesarja, naj avstrijska vlada zahteva vsaj prvenstvo za uvedbo poštne znamke. Prejel pa

ne za vsako takrat poslano pismo. To je bilo neprijetno delo. Košir je začel razmišljati, kako bi se ta postopek poenotil. Ob svojem razmišljanju je delal načrte in o njih govoril z ljudmi svoje okolice. Ta njegova zamisel je prišla med svet tudi izven meja tedanje monarhije.

Še pred koncem leta 1837 je Rowland Hill v Angliji angleškemu parlamentu predložil svoj osnutek za znižanje poštne tarife in poenotenje poštne reforme. Ta predlog je bil sprejet. Za olajšanje zaračunavanja pristojbine je bila leta 1840 vpeljana poštna znamka. Koširja so te vesti iz Anglije vznemirile, zato se je s prošnjo obrnil na avstrijskega cesarja, naj avstrijska vlada zahteva vsaj prvenstvo za uvedbo poštne znamke. Prejel pa

Oče poštne znamke

je negativen odgovor.

Leta 1840 se je Košir poročil z Amalijo Pluschk iz Beljaka, ki mu je rodila dvoje otrok, hčer in sina.

13 let je čakal. Razne države, npr. Švica, Amerika, Francija, so posnemale Anglijo glede poštne reforme. Zato je leta 1848 avstrijsko finančno ministrstvo pozvalo L. Koširja, naj predloži nov predlog za poenotenje poštne tarifov. Košir na ta poziv odgovarja, da je že pred 13 leti (1833) stavil tak predlog; dne 22. septembra istega leta je avstrijska vlada za vso monarhijo sprejela nov poštne sistem in vpeljala leta 1850 poštne znamke.

Leta 1851 je bil Košir premeščen z Dunaja v Zagreb, kjer je ostal v raznih službenih položajih do leta 1857, ko je bil imenovan za namestnika državnega knjigovodje za

Hrvatsko in Slavonijo.

Ker se je trdilo, da je dal Anglež Rowland Hill prvi pobudo za poenotenje poštne tarife in uporabo poštne znamke, je leta 1858 Košir nastopil s trditvijo, da je pravi zamislec poštne reforme on sam. Zaradi te trditve je saška vlada odredila preiskavo, katere uspeh je bil, da je potrdila, da je Košir že leta 1836 predlagal avstrijski vladi, naj ukine pobiranje poštne pristojbine v gotovini in naj vpelje poštne znamke.

V zakonu Košir ni imel sreče. Žena mu je 1871 umrla, hči 1873, sin pa 1875, vsi v Zagrebu. Leta 1874 je predložil L. Košir prvemu poštne kongresu v Bernu obširen spis o svojih predlogih avstrijski vladi za uvedbo poštne znamke in poenotenje poštne tarife, hoteč s tem doseči mednarodno priznanje.

Njegov spis je še danes v arhivu generalne poštne direkcije v Bernu.

Po izgubi družine v Zagrebu se je Košir odločil, da se vrne na Dunaj. Ob selitvi leta 1875 se je spotoma oglašil v svoji rojstni vasi Spodnji Luši. Sosed Ravnar se je tega obiska leta 1940 še dobro spominjal. Na Dunaju je Košir stanoval v IV. okraju. Ko je opešal, so ga sprejeli v hiralnico, kjer je dne 7. avgusta 1879 umrl.

V njegov spomin je Jugoslavija leta 1948 izdala posebno serijo spominskih znamk, na njegovi rojstni hiši pa je bila 22. avgusta istega leta vzidana spominska plošča z besedilom: "Oče poštne znamke".

Po več kot sto letih je danes po dolgoletnem raziskavanju vesoljnemu svetu dokazano, da je bil Košir tisti, ki je dal s svojo idejo o poenotenju poštne tarife in vpeljave poštne znamke velik prispevek kulturnemu napredku.

Poročila v Našem tedniku iz prejšnjih let

Pri nas na Koroškem

Naš tednik-kronika, dne 8. januarja 1952

Vajeniški izpiti za velikovški okraj

V soboto, dne 27. decembra 1952, je bila zaključna slavnost v Velikovcu v gostilni Nagele za vajence, ki so položili vajeniški izpit.

Slavnost je otvoril zbornični svetnik g. Skriner z nagovorom in je opominjal vajence k pridnemu delu in nadaljnji izobrazbi do mojstrskega izpita, ki odpira pot h gospodarski samostojnosti. Lepo število vajencev se je zbralo s svojimi mojstri k tej proslavi.

V prvem delu slavnosti so dobili vajenci svoja pričevala.

Z odliko je napravil izpit Jernej Gotfried iz Pliberka, ki se je učil pri tvrdki Hollauf, katera se je s svojim delom v Podjuni dobro vpeljala. Mladi mlinarji so: Knauder Bruno iz Ovšenice pri Velikovcu, Kummer Hanzej iz Srej pri Sinči vasi, Luschin Jakob iz Ovšenice pri Velikovcu in Rebernik Franc iz Grebinja.

Med mlade krojače so se uvrstili: Druk Johan iz Grebinja, Kraiger Oton iz Šmihela pri Pliberku, Mihelič Josip iz Železne Kaple in Kamnik Marija iz Stare vasi pri Grebinju.

Število mesarjev so povečali: Hösl Johan iz Železne Kaple, Kap Johan iz Dobrle vasi, Lipovšek Anton iz Grebinja, Rysanek Hanzej iz Velikovca in Smrečnik Sebastian iz Male vasi pri Globasnici.

V slikarski obrti sta se izurila Praschnig Herman iz Železne Kaple in Napetschnig Ferdinand iz Velikovca.

Mladi mizarji so: Germadnik Josip iz Železne Kaple, Klemen Andrej iz Velikovca in Klemen

Leopold iz Ovšenice pri Velikovcu.

Ključavničarji so: Lopar Sebastian iz Grebinja, Merva Štefan iz Pliberka in Slamanik Rudolf iz Grebinja.

Čevljarji so: Kandar Josip iz Sela, Kuschnig Viljem iz Pliberka, Ogrizek Viljem iz Železne Kaple in Stravnik Franc iz Lipe pri Rudi.

Za žensko modo bodo skrbele: Kežar Kristina iz Horc pri Št. Vidu, Lesjak Pepca iz Podgore pri Šmihelu, Saplotnik Pavla iz Železne Kaple, Tscharf Friderika iz Goselne vasi, Uranšek Neži iz Podjune in Truschner Erna iz Velikovca.

Tudi mi mladim pomočnikom čestitamo in jim želimo v življenju mnogo uspeha.

Naš tednik-Kronika, dne 4. februarja 1953

Breška vas

Novo leto smo začeli z veselimi dogodki. Pri Arihu so dobili malo Dorico. Prve dni januarja je pribandrala, sedaj še ni za deklo, pa po letih bo pomoč staršem, ki so zelo obloženi z delom in skrbjo, ko družina raste leto za letom. Upamo pa, da bo imela dela in jela! Čestitamo! Botra sta bila Franc in Terezija Skutl, pd. Gradišnika iz Podkrajja.

Šotorov Urban se je naveličal biti za hlapca pri šotoru. Mislil si je: človeku ni dobro samemu biti. Zato se je bolj na tiho in hitro oženil v nedeljo, dne 1. februarja z vdovo Ljudmilo Lamprecht, rojeno Wutte, pd. Verjantinjo v Podgori. Mislila sta še bolj hitro napraviti, pa so tisti kancelisti tako počasi vlačili akte sem in tja, da se je prej zvedelo, predno je

bila resnica. Veseli nas, da bo dobila Verjantova hiša pridnega, izkušenega, zanesljivega in razumnega gospodarja, ki bo gotovo skrbel za blagor hiše in gospodarstva pri Verjantu. Tudi otroci bodo imeli dobrega očeta, saj je Urban znan kot dobra in blaga duša. Mlada vdova pa dobi močno oporo in zvestega tovariša za nadaljnjo zemeljsko pot. Čestitamo!

Naš tednik-Kronika, dne 12. marca 1953

Grpiče

V svoji preveliki živahnosti je devetletni Bernard Galle skakal preko mostu v suho strugo Bistrice. Pri tem pa si je zlomil nogo in sedaj leži v bolnici v Beljaku. Upamo, da bo kmalu okreval in da si bo zapomnil nesrečo, ki jo je povzročila njegova prevelika živahnost in ki je napravila staršem skrbi in stroške.

Naš tednik-Kronika, dne 19. maja 1953

Sele

Oče in brat sta mu umrla med vojno, šest sester pa se mu je zaporedoma omožilo od hiše. Tako je Spod. Jugov Mirko ostal sam z oslabeo materjo. Kako je bila torej Spod. Jugovi hiši potrebna mlada gospodinja. S 26 leti - tako je modroval Mirko sam pri sebi - sem že dosegel dobo, ko si naj ustanovim lastno družino.

Zato je dne 5. maja stopil s Šerjakovo Marto pred poročni oltar in njun dobri hišni prijatelj, pliberški kaplan č.g. Franc Jančar, je njun zakon blagoslovil. Po

posredovanju č.g. dr. Robiča je tudi sv. oče iz Rima poslal mlademu poročenemu paru svoj poseben blagoslov. Nevesti je šele pred dvema mesecema umrl oče, zato se je ženitovanje pri Mažeju vršilo brez hrupa godcev in plesa, pa kljub temu v veselem razpoloženju. Mlada gospodinja se je izšolala v gospodinjski šoli č. šolskih sester v Št. Jakobu, zato smo prepričani, da bo s prihodnostjo in poštenjem držala, kakor pravi pregovor, tri vogle hiše pokonci. Bog daj obilo sreče!

Naš tednik-Kronika, dne 28. maja 1953

Branča vas

Dne 18. majnika se je podal Pavel Boštjančič, stari Bašti, v gozd, da tam požge nekaj suhih vej. Pa se je razširil ogenj in je imel precej opravka, ko je ogenj skušal pogasiti. Ker se je ogenj prehitro razširil, je Boštjančič ostal sredi ognja. Padel je in ležal nezavesten v ognju. K sreči je prišla hčerka, pd. Adamička, mimo in je rešila očeta nevarnega položaja ter poklicala ljudi, da so ogenj potem pogasili. Očeta je ukazal poklicani zdravnik, dr. Schroll iz Vetrinja, prepeljati v bolnico v Celovec. Vsi želimo, da bi kmalu okreval in bi se mogel spet zdrav vrniti na svoj dom.

Naš tednik-Kronika, dne 15. januarja 1953

OPOZARJAMO

vse organizacije, farne mladine in vsa slovenska prosvetna društva, da je v Celovcu ustanovljena CENTRALA KRŠČANSKE PROSVETE.

Ako potrebujete nasvetov, ako nimate primerne igre, ako vam manjka prosvetnega gradiva, za vse to in za vse drugo se obračajte z zaupanjem na Centralo krščanske prosvete v Celovcu, Viktringer Ring 26. Ako boste sami prišli v Celovec, oglasite se v pisarni Centrale krščanske prosvete, Viktringer Ring 26, pritličje levo, soba št. 5.

Tinje so imele letos na programu tudi romanje v Sveto deželo. Iz Podjune in Roža so se 20. februarja zbirali potniki ob zgodnjih popoldanskih urah na letališču v Celovcu; tinjska skupina je štela 50 ljudi. Duhovni vodja je bil mestni župnik Ivan Olip, asistiral pa mu je gospod Lampichler. Za organizacijsko plat je skrbela dr. Maria Bakondy; bila je vedno nasmejana in povsod je pomagala, naj si bo pri zdravilih ali pri prevajanju, saj zna več jezikov. Vsem trem: Bog plačaj!

Iz cele Koroške je bilo več skupin, skupaj okrog tristo romarjev. Letalo je imelo zamudo celih pet ur. Zato nas je letalska družba povabila na večerjo v novo restavracijo "Rosenberger" pri Velikovcu. Po večerji so nas spet peljali na letališče. Zasedli smo

Naši upokojenci so romali v sveto deželo

Piše Karl Laurenčič

svoje sedeže v velikem letalu El-Al. Približno ob 22.00 uri smo odleteli iz Celovca proti vzhodu čez Gradec, Ogrsko, Bolgarijo, Turčijo, prek Egejskega morja. Imeli smo miren polet. Pod nami sta ležali megla in noč, nad nami pa zvezde. Leteli smo 10.000 m visoko. Polet je trajal tri ure in dvajset minut. Še v letalu smo morali na naših urah pomakniti kavalce za eno uro naprej. V zgodnjih jutranjih urah smo pristali na letališču Ben Gurion v Tel Avivu.

Tam so nas že čakali omnibusi. Naš omnibus je imel napis Kopeinig. Dobili smo vodiča Danija in šoferja Mošeja, ki sta nas spremljala ves teden. Po dveh urah vožnje z avtobusom smo prišli v Tiberijo, v veliko turistično mesto ob Genezareškem jezeru. To noč smo imeli malo spanja; treba je bilo iti k zajtrku, spet v avtobus in naprej. Vozili smo se po Zgornji Galileji. Na Gori blagrov, ki leži tik ob jezeru, smo imeli sv. mašo in lep razgled po jezeru. Tabga, Kafarnaum s sinagogo, Petrova hiša - na tem kraju je Jezus veliko učil in ozdravljaval ljudi, izbiral poznejše apostole.

Magdala - od koder je bila Marija Magdalena. Zatem vožnja na Golan, visoko planoto, ki je precej rodovitna, saj sejejo različna žita, uspeva tudi sadje in celo grozdje.

Naslednji dan smo se peljali v Nazaret, ki je danes že veliko mesto. Ogledali smo si novo, veliko cerkev Gospodovega oznanjenja; zunaj v lopi so veliki mozaiki iz vseh Marijinih romarskih svetišč celega sveta - tudi Marija na Brezjah je tukaj zastopana. V tem kraju se je začela pot odrešenja.

Kana - tam je Jezus storil prvi čudež. Zatem smo se peljali na goro Tabor, kjer prestoluje velika cerkev v bizantinskem slogu. Lep razgled po celi Ezdralonski pokrajini, žitnici Izraela. Na tej gori se je Jezus spremenil: prikazala sta se Mojzes in Elija; pri Jezusu so bili trije apostoli; Peter je predlagal, da bi tukaj naredili tri šotore; Jezus pa jim pove, naj molčijo, dokler ne vstane od mrtvih. Nato smo se vrnil v Tiberijo v hotel Washington.

Potovanje po dolini Jordana

Imeli smo priložnost, da se napijemo vode iz reke Jordan ali pa vodo vzamemo s seboj. Jeriho - najstarejše mesto sveta. Lepa velika oaza - veliko palm in južnega sadja. Peljali smo se z vlečnico na skalnato trdnjavo Masada, ki pa je popolnoma porušena, le nekaj ostankov zidovja je še ostalo. Tri leta je rimski general Silva oblegal to trdnjavo, ju jo je bilo možno zavzeti le z napisi. Ko je vkrakal v Trdnjavo, so bili vsi branilci že mrtvi; tudi plena ni bilo, saj so vse požgali.

Vožnja v Kumran ob Mrtvem morju. Najnižja točka sveta. Naselja esenov in najdbišča sveto-pismenskih zvitkov, od katerih so bili nekateri napisani že pred Kristusom in so jih našli leta 1960; zvitki so bili narejeni iz usnja.

Pot nadaljujemo skozi Judovsko puščavo v Jeruzalem, kjer so nas pozdravili s kamenjem. Zvečer smo imeli sv. mašo v dvorani zadnje večerje. Tudi neka slovenska skupina nas je čakala. Tu smo izgubili neko sopotnico, a naš vodič jo je kmalu našel.

V petek smo hoteli opraviti križev pot. Šli smo po Via dolorosa, a že po nekaj korakih poti smo slišali kričanje in videli metanje kamenja. Tako smo nehote bili priče arabske vstaje. Tukaj smo vsaj malo zaslutili, kako je tedaj Jezus nosil križ in bil od vseh strani oblegan od drhali. V petek zjutraj je v mošeji v Hebronu judovski fanatik postrelil sedemdeset Arabcev.

Precej časa smo potrebovali, da smo prišli na varno. Zatem smo si ogledali Oljsko goro in kajelo vnebohoda, odkoder je Jezus odšel k Očetu.

Vrt Getsemani, cerkev narodov - za to cerkev so prispevali razni narodi. Tam smo imeli sv. mašo. Votlina izdajstva. Kapela očenaša, kjer je očenaš napisan v številnih jezikih in grška pravoslavna cerkev. Dominus Flevit. Judovsko pokopališče.

V Betanjo in Betlehem se ni bilo možno peljati, ke so tam bile demonstracije in so ceste zaprli. Za to smo se peljali v Ain Karim, kjer je živela Marijina teta Elizabet. Od Litostrotosa smo prehodili isto pot, ki je prehodil Jezus pred dva tisoč leti.

Tukaj na teh ulicah in na Golgoti je Jezus odrešil ves človeški rod ter nam spet odprl nebesa in nam dal priložnost, da se rešimo teme.

Obiskali smo tudi Božji grob. Ogledali smo tudi model iz leta 70 in na tem modelu smo lahko ugotovili, kakšen je bil Jeruzalem v Jezusovem času. Posebno tempelj nas je navdušil, dajvečja stavba tedanjega časa, in pa trdnjava Antonija. Malo časa za tem so Rimljani popolnoma porušili to mesto in niti kamen na kamnu ni več obstal. Zid žalovanja - na tem prostoru je bilo polno kamenja od demonstracij in arabske vstaje. Na goro Sion. Dvorana zadnje večerje. Cerkev Marijinega zaspanja.

Za tem smo se peljali v novi Jeruzalem; ogledali smo si kneset - judovski parlament. V nedeljo smo imeli v hotelu sv. mašo in po zajtrku smo se odpeljali na letališče Ben Gurion v Tel Aviv.

Tri ure in dvajset minut je trajal polet v Celovec, kjer smo vsi zdravi pristali in se poslovili.

Šalom!

IZ DOMAČE LEKARNE
Prva pomoč v nezgodah
Pri krvavitvi iz nosa

naj bolnik stisne obe nosnici in ju približno 10 minut mirno drži, da se medtem kri strdi in krvavitev sama ustavi. Glavo naj drži sklonjeno nekoliko naprej in naj globoko diha.

Na tilnik polagamo mrzle obkladke. Če krvavitev še ne poneha, zamašimo nosnici s sterilno gazo.

Iz ust krvavimo

največkrat, če si izderemo ali izbijemo zob. Takšno krvavitev ustavimo, ako držimo v krvavečih ustih nekoliko časa mrzlo vodo in jo večkrat izmenjamo. Pri močnejši krvavitvi zamašimo zobno luknjo z vato ali gazo in krepko stisnemo čeljusti. Po kakih 10 minutah krvavitev poneha.

Krvavitve skozi grlo

so bolj nevarne. Vzrok zanje leži globlje. Krvavimo lahko iz pljuč: bolnik bljuva svetlordečo penasto kri z mehurčki, ker je pomešana z zrakom. Krvavimo pa lahko tudi iz želodca: kri je temnordeča ali črna, brez mehurčkov, z ostanki jedil.

Pri obeh krvavitvah naj bolnik mirno leži v postelji, tako da so prsi in glava višje od nog. Na prsi ali na želodec mu polagajmo mrzle obkladke. Če krvavi iz pljuč, naj pije samo hladno slano vodo. Ne sme ne govoriti in ne kašljati. Pri krvavitvi iz želodca ne sme uživati nobene hrane. V obeh primerih je potrebna hitra zdravniška pomoč.

Pasji ugriz

je lahko zelo nevaren. Če je koga ugriznil pes, naj takoj izmije rano s tekočino za razkuževanje in jo namaže z jodovo tinkturo. Rano naj obveže,

izreže meso ali jo izžge. Ugriz naj se javi zdravniku, ki bo ranjenega cepil zoper pasjo steklino.

Kačji pik

Glavno je, da strupu preprečimo pot iz rane v kri. To naredimo tako, da pičeni ud nad rano trdno prevežemo, rano razširimo, da močno krvavi, bolniku pa damo protistrup: žganje, črna kava, čaj. Rana naj se temeljito iztisne ali izsesa. Poslati je treba takoj po zdravnika, ki bo vbrizgal serum zoper kačji strup.

Ozeblina in zmrzline

Da ne ozebemo po rokah ali nogah, gibajmo z njimi, da se nam ogrejejo. Ne hodimo takoj k topli peči. Ozeblina drgnemo s snegom ali z mrzlo vodo, namažemo z jodovo tinkturo, pozneje jih suho grejemo.

Opekline

namažemo z oljem. Lahko tudi mažemo z mastjo, vazelinom ali borvazlinom. Ne umivajmo opeklin z vodo. Mehurje naj odstrani zdravnik.

Smet iz očesa

skušajmo izbrisati s čistim robcem ali vlažno vato. Pomaga tudi, če gladimo zaprto oko od sence proti nosu. Ne mencajmo očesa, ker se s tem smet le še globlje zarije. Pomaga tudi, če pogledamo navzdol in potegnemo spodnjo trepalnico za obrvi naprej. Solze kmalu izperejo smet iz očesa. Če je predmet oster, pošljemo po zdravnika.

Omedlevica

nastopa zaradi pomanjkanja krvi v možganih. Bolnik je bled in dihanje je šibko, žila bije sla-

bo. Človeka, ki je omedlel, oprostimo najprej tesne obleke in ga ravno položimo na hrbet. Leži naj na čistem zraku, tako da mu je glava niže ko hrbet in noge. Škropimo ga po prsih z mrzlo vodo in drgnemo s kisom ali žganjem po čelu, senc in prsih. Pod nos mu podtaknemo salmiaka. Pomagajmo mu z umetnim dihanjem. Dokler je v nezavesti, mu ne dajajmo pijače. Šele ko se zave, dobi kozarec vode, vina, požirek žganja ali črne kave.

Utopljenec

ko ga rešuješ, te lahko potegne v vodo. Zato ga primi za lase in ga potegni iz vode. Ko je rešen, mu odpnemo obleko, ga položimo na trebuh, tako da mu visi glava navzdol. Tako voda lahko izteče iz pljuč in želodca. Zato mu odprimo še usta in stiskajmo prsni koš. Nato mu pomagamo z umetnim dihanjem. Ko začne dihati, mu dajmo gorke pijače po žlicah.

Od strele ali električnega toka zadetega

rešujemo z veliko opreznostjo. Najprej odklopimo tok. Človeku, ki je nazavesten in težko diha, pomagajmo z umetnim dihanjem. Ponesrečenec je dostikrat samo navidezno mrtev in oživi, če ga reševalci dovolj dolgo skušajo obuditi. Od strele zadetemu brizgamo v obraz in na prsi sveže vode. Vdihuje naj močen kis, salmiak ali amoniak.

Iz življenja upokojencev v Podjuni
V nemškem kraju smo peli slovenski pesmi

Ogledali so si zanimivosti krajev in pa tudi imeli sv. mašo. Vsi upokojenci so obljubili, da bodo na naslednji izlet spet prišli.

Za sredo, 25. maja, je vabilo društvo upokojencev na vigradni izlet. Ob 7.30 je začel pobirati Sienčnikov omnibus s priljubljenim šoferjem Francem Zanklom na čelu potnike, člane društva upokojencev za izlet. Sienčnikov omnibus s 54 sedeži je bil napolnjen, pa še več ljudi bi se rado zraven peljalo, pa žal ni bilo več prostora, ker je bilo število potnikov omejeno samo na en avtobus. Vozna pot je bila: Metlova - Dobrla vas - Celovec - Beljak - Afrizer See - Brensee - Radenthein - Bad Kleinkirchheim.

Med vožnjo smo občudovali lepe kraje in mogočne stavbe hiš. Ob pol enajstih smo dospeli v Bad Kleinkirchheim in se najprej malo oddahnili in se okrepili s kavo. Ob enajsti uri je bila tam v farni cerkvi sv. maša, katero je daroval tamkajšnji župnik dr. Andrej Kajžnik. Pozdravil je vse navzoče goste in romarje, med njimi še posebno Dobrolčane, ker je on pred leti bil kaplan tudi v Dobrli vasi. Izrazil je veselje nad tem, da smo prišli ravno prav tedaj v Bad Kleinkirchheim, ko je bilo tam vedno češčenje in je bilo zato več molilcev navzočih. Med mašo je bilo slovensko ljudsko petje in tam se je izkazalo, da znajo vsi upokojenci tudi peti, če hočejo.

Župnik Kajžnik je še s posebnim navdušenjem pel slovenske mašne pesmi, ker drugače je tam nemška fara in se vse nemško opravlja. Po maši smo se od tam poslovili in se odpeljali v bližnjo vas Zedlitzdorf na majhnemu hribu, na progi proti Himmelbergu. Tam je priljubljeno gostišče ime-

V sredo, 25. maja 1994 je društvo upokojencev „Podjuna“ imelo tradicionalni vigradni izlet, ki je upokojence vodil po precejšnjem delu Koroške.

novano „Jodleralm“, kjer je bilo kosilo po izbiri. Med kosilom nas je zabaval tamkajšnji krčmar, ki je kar sam igral na tri instrumente in pa pel in jodlal, da ga je bilo veselje poslušati. Po končanem kosilu smo se tudi poslovili od tam in se odpeljali proti domu. Domov grede smo se še ustavili na Klopincu pri gostišču „Caffee Lotte“, kamor sta nas povabila tamkajšnja člana društva upokojencev, Amalija in Luki Sadovnik. Tam je bil dvourni odmor in smo našli dovolj časa za oddih in za pogovor. Ob koncu se je predsednik Komar še zahvalil vsem za veselo družbo in za disciplino, da je ta izlet tako lepo potekel, pa tudi vreme nam je prizaneslo, ker je kljub napovedanim ploham le še zdržalo brez dežja. Zahvalil pa se je tudi šoferju Zanklu za prijetno in zanesljivo vožnjo, najavil pa je tudi, da bo naš naslednji jenski izlet vodil v Slovenijo. Tako je potekel ta lepi dan. Veseli in zadovoljni smo se vrnili na svoje domove.

Jože Pasterk

Poletje in dopusti

Ko se pojavijo topli dnevi leta, pride takoj do pogovora o dopustu. Tudi nekaj članov društva upokojencev Podjuna je izrabilo priljubljenost tedenskega bivanja ob Jadranskem morju.

V predsezoni dobi prednost stara generacija v morskih valovih. Ker je letos močnejša vročina, se čuti voda precej topleje. Zato tudi vsak pričakuje, da k do-

pustu prispeva morska voda, da se poveča zdravje in telesna moč. Poleg kopanja prispeva k dobremu počutju tudi družabnost. Saj se kmalu zblížajo v krog osebe, katerim sta materina beseda in vera sveta.

Opaziti je tudi, da se je obala v zadnjih letih kar precej spremenila. Pred vojno so skoraj vsi obiskovalci bili tujci, predvsem Nemci, - sedaj se je pa to precej obrnilo. Zgleda, da se je življenjski standard dvignil. Ker je obala dolga v nedogled je prostora tudi za tiste, ki si še ne privoščijo dopusta, ker, da se ne morejo odtrga od doma za več dni, kar na navadno ni utemeljeno. Podjetje Sienčnik oskrbi vse potrebno in pripelje tudi vsakega dopustnika na njegov dom nazaj.

Kjer se poje, tam so doma veseli ljudje. Upokojenci so na srečanjih vedno dobro razpoloženi.

Množično srečanje upokojencev

Tradicionalno srečanje članov društva upokojencev „Podjuna“ ob materinskem dnevu je letos privabilo rekordno število naših upokojencev, da bi doživeli v prijetni družbi nedeljski popoldan.

Lepo so nas sprejeli in nam postregli v domači gostilni „Pri Voglu“ v Št. Primožu. Po besedah predsednika je bilo to srečanje ob enem majhen jubilej, društvo je namreč doživelo pet let, in vse kaže, da se bo še naprej razvijalo.

Martin Komar

V Št. Primožu so se srečali upokojenci iz Podjune. Od srečanja do srečanja jih je več.

Smeh zdravi dušo in telo

Diplomatski nasvet

Znani francoski diplomat je imel prijatelja, ki so ga zasačili, da pri kartah goljufa. Razjarjeni soigralci so ga pretepli in vrgli skozi okno na cesto. Ko si je goljuf opomogel, je šel k diplomatu in ga prosil za nasvet: „Kaj bi vi v takem primeru naredili?“ Diplomati ni dolgo pomisljal: „Samo še v pritličju bi igral!“

Lepa napoved

Radovednež je šel k vedeževalki in hotel zvedeti. Kaj mu bo prinesla bodočnost. Pa mu je ta napredovala: „Do tridesetega leta boste revni in nesrečni.“ „In potem?“ je hotel vedeti mož. „Potem se boste počasi navadili takega življenja.“

Nesrečna ljubezen

London. Kdor se zaljubi, naj bo previden! To je spoznal 49-letni Anglež Gordon Francis. Dolgih 13 let je uspešno sleparil davčne uradnike. Privzel si je vrsto izmišljenih imen in uspešno vodil davkarje za nos. Potem se je zaljubil že v davčno uradnico.

Ko sta se čez nekaj mesecev sprla, se je njegova prijateljica spomnila, kaj ji je zaročenec pravil o svojih uspehih z davkarji; obenem se je spomnila tudi svojih dolžnosti kot davčna uradnica; zatožila ga je davčne goljufije. Vendar je imel sodnik razumevanje za razočranega ženina. Obsodil ga je na tri mesece ječe, ki pa jih je obtoženec obsedel že v preiskovalnem zaporu. Sodnik je menil, da je že dosti kazni prejel, ko ga je zapustila zaročenka in se vrhu tega še tako maščevala.

Tehten vzrok

Gospodinja: „Zakaj ste zapustili prejšnjo službo?“

Služkinja: „Ker me je gospod popljubil.“

Gospodinja: „Ali vam to ni bilo všeč?“

Služkinja: „Meni že, a gospe ne.“

Učitelj: „Naštej mi pet stvari, ki vsebujejo mleko!“

Učenec: „Sir, maslo, ena krava in dve kozi.“

Ali ste vedeli ?

Za smeh in dušo

Dober opis

Znižanje davkov je hudomušnež takole opisal: Znižanje davkov je nekaj posebnega: Nikoli ne čaka toliko ljudi tako dolgo na nekaj tako malenkostnega.

Neki dijak je poslal domov materi brzojav: „Padel v vseh predmetih, pripravi očeta.“ Mama je poslala sinu telegram: „Oče pripravljen, pripravi se ti.“

Oglas v vancouversem časopisu: Farmar, star 38 let, želi spoznati dekle okoli 30 let, ki ima traktor. Prosim, priložite sliko traktorja.

Tone: „Ali so se katere od tvojih otroških sanj uresničile?“ - Janez: „Ena gotovo. kadar mi je mama v otroških letih česala lase, sem želel, da jih ne bi imel in sedaj sem popolnoma plešast.“

Dvojnik: Graški škof Zwerger je povedal Leonu XIII. tole zgodbo: V njegovem mestu je živel človek, ki se je imel za Leona XIII. in nihče mu ni mogel dopovedati, da ni. V norišnici se je nadenj spraval mlad Jud in mu začel prigovarjati. Po treh urah trdega prepričevanja ga je vprašal zdravnik: „Ali si kaj dosegel?“ „Sem,“ je odgovoril Jud, „nekaj že: zdaj misli, da je Leon XIII.“

Maščevanje usode

Praga - Ko je žena Vera iz Prage izvedela, da jo njen mož vara, je obupana skočila z okna svojega stanovnja v tretjem nadstropju. Časopisi so potem poročali, da je Vera preživela usodni padec, ker je padla na lastnega moža, ki je pri tem izgubil svoje življenje.

Najnovejši model

Mlad rekrut je že prvi dan doživel, da je pri vojaki vse mogoče. Poklicali so ga v kuhinjo, kjer mu je kratkih besed narednik potisnil nož v roke in mu pokazal velik kup krompirja.

Rekrut je vedel, kaj to pomeni, a se je branil: „Gospod narednik, v današnjem modernem času je v vsaki kasarni gotovo stroj za lupljenje krompirja!“

„Seveda ima vsaka vojašnica tak stroj,“ je dejal narednik, „vi ste najnovejši model!“

Dober avto

Sosed se je odločil, da si kupi avto, rabljen seveda. Ko si pri prodajalcu ogleduje voz, pravi: „Najraje bi si kupil tak voz, ki tako dobro teče, kot vaš namazani jezik.“

ni prostor ob jezeru in infrastruktura za otroke.

Še domačnejše okolje letovanja najdemo na Plešerki pri Hođišah, kjer stanuje družina Sitter. Že približno 20 let zahajajo tja gostje, deloma stalni gostje. Pri Sitterju velja maksima: Gost je kralj. Domačnost, ki jo gost lahko uživa, pa je velika prednost, ki se je Sitterjevi zavedajo. Gosti to zelo cenijo in nekateri prihajajo že vrsto let. „Kadar se peljemo k vam, se ne peljemo na dopust, ampak k drugemu doma,“ zatrjujejo gosti gospe Elizabeti Sitter, ki je zelo ponosna na to. Ponos je gotovo upravičen. Vsaj kulinarično gospodinja ve za želje gostov in jim rada postreže z domačimi dobrotami. „Vsak dan postrežemo s kavico in domačimi jedmi, kadar pa spečemo kruh, pa so povabljeni na rezino toplega kruha,“ pripoveduje gospodinja. Razvajanje gostov je ključ uspeha. Letoviščarji večinoma prihajajo iz Avstrije, manj iz Nemčije, in to se skoraj ne spreminja. 8 sob, ki jih dajejo v najem, je iz leta v leto zasedenih, nemalokrat so rezervirane že leto prej. Najemodajalci Sitterjevega tipa občutijo splošni upad turistov najmanj.

Zopet drug tip letovanja je kamping Rož. Obeta se boljše leto, čeprav kamping še ni izčrpan.

„Gostom postrežem tudi s kavico in domačimi dobrotami.“

Elizabeta Sitter

Vrhunec iz leta 1989 bo le stežka kdaj spet doseči. Vzroki upada so že omenjeni, ker pa so najmočnejša skupina letoviščarjev Nizozemci (70%), pride k naštetim vzrokom še vojska v Bosni in Hercegovini. Kamping bo izčrpan, če sploh, le kratek čas.

Zaradi znižanja dopustniškega bidžea se je bistveno skrajšal tudi čas letovanja. Upad pogojuje vsepovsod najbolj raznoliko in kakovostnejšo ponudbo. Gost je oskrbljen kot nikoli poprej. Novi trend turistov je jasen. Pričakovanja letoviščarjev se večajo, izdatki pa ne grejo vstric. Moto „small is beautiful“ naj zagotavlja tudi kakovost. Motu primerno manjši je tudi mošnjček, ki ga namenijo za dopust. Najemodajalci in drugi, ki so navezani na turiste, morajo bolj ko kdajkoli računati z nepričakovanim izostankom.

SELE-KOT

Končno bodo ljudsko šolo popravili do konca

Dolgo je bilo negotovo – sedaj je selški župan Engelbert Wassner dokončno zagotovil obnovo ljudske šole v Selah na Kotu. Toda dokončna odločitev je bila vse drugo, kakor lahek porod.

V poletju 1993 so začeli s prvo stopnjo gradnje – najprej so obnovili streho. Letos bodo dokončali še preostala dela. Tako bodo lahko šolarji na Kotu spet z veseljem hodili v popravljeno šolo.

Pripravil Igor Roblek

Že dolgo so imeli selški občinski očetje načrt, da se bo do odločili za obnovo ljudske šole na Kotu. Lani ob 40. obletnici ljudske šole so pri občini izrazili konkretno željo, da bi obnovili staro poslopje, ki je že v slabem stanju, saj je streha že spuščala vodo v poslopje. Tako so lani poleti začeli popravljati streho in urejati še druge popravke, ki so bili nujni. Toda že za prva dela je moral ravnatelj ljudske šole Heribert Kulmesch prositi pri odgovornih na občini, pri deželi in vladi. Tudi selški podžupan Nanti Olip in cela frakcija Enotne liste je zahtevala takojšnjo popravilo poslopja. Za letos pa je bila načrtovana dokončna poprava in otvoritev popravljenega poslopja. Po informacijah župana Engelberta Wassnerja (SP) se je „zataknilo“ v Celovcu, toda zagotovil je, da so sedaj denarna sredstva zagotovljena. Dela, ki bodo morala biti storjena letos, bodo stala okoli en milijon šilingov. Načrtovana je nova oprema v razredih ter še popravila v kleti in olepšava dvorišča. Ker je letos selska občina dobila 3,5 milijona šilingov namensko vezane podpore deželne vlade in je

od tega bilo namenjenih 2,8 milijona šilingov za popravilo občinskega poslopja, za katerega še sedaj ni dokončno določene cene, je bilo do konca negotovo, kako bo z ljudsko šolo na Kotu. Vsi so mislili, da bo to ostalo naprej odprto, toda župan Wassner je obljubil, da bodo še letos končali s preostali deli.

V pogovoru z NT je podžupan Nanti Olip dejal, da mora biti za vsak projekt, ki ga želi občina uresničiti, predložen načrt za financiranje, tega pa do sedaj na občini ni bilo. Nato se mora razposlati razpis in potem traja še približno šest tednov, predno se res lahko začne z delom. Na žalost bi pa to bilo ravno tedaj, ko se spet začne pouk.

„Dela bodo zagotovo motila pouk, toda kljub temu moramo biti veseli, da se sploh kaj naredi,“ tako je rekel ravnatelj ljudske šole Heribert Kulmesch. Župan Wassner je tudi še povedal, da bodo zaposlili pri deželi za podporo za otroško igrišče pred šolo. Skupno bodo vsa dela stala približno 2,4 milijona šilingov.

V šolskem letu 1993/94 je obiskovalo ljudsko šolo v Selah na Kotu 14 šolarjev, ki jih

poučujejo v dveh razredih. Za primerjavo obiskuje ljudsko šolo v Selah 29 učencev, ki so razdeljeni na tri razrede. Posebnost ljudske šole na Kotu je, da je tam tudi integrirana štiri-razredna glavna šola, ker v Selah ni glavne šole.

Zgodovina ljudske šole

Ljudsko šolo v Selah na Kotu so že večkrat želeli zapreti. Tudi nekateri znani občinski politiki so bili med tistimi, ki bi najraje videli, da bi se bila šola zaprla. Toda navsezadnje so se starši in učitelji dovolj branili in tako je ostala šola tudi na Kotu, čeprav so že obstajali načrti, da bi se učenci s Kota vozili v Borovlje. To bi nedvomno pomenilo veliko obremenitev za otroke. Zaradi tega so se tudi vsi odgovorni trudili, da bi šola na Kotu ostala. Čeprav obiskuje šolo le majhno število učencev, je ta šola zelo važna institucija za domačine, ki imajo s šolo tudi majhno infrastrukturo. Obstoječa ljudska šola je po mnenju sedanjih občinskih politikov zagotovljen in tako bodo tudi naslednje generacije učencev s Kota lahko hodile v domačo šolo.

Odprtje obnovljene občinske hiše v Selah

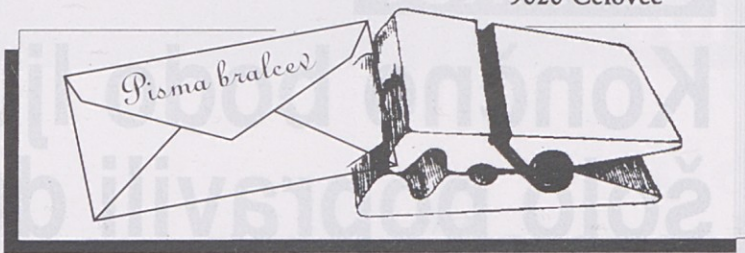
(Odgovor na pismo bralca selskega župana E. Wassnerja)

Stari latinski pregovor pravi: „Pameten bi ostal, če bi bil molčal!“ To velja tudi za selskega župana Wassnerja, ki je v pismu bralcev narobe svet še enkrat zavrtel in ga postavil še bolj na glavo. V njem govori o novinarski etiki, o objektivnem poročanju, o napačnih suflerjih, da imajo občani pravico do poštenih informacij, itd. Kaj drugega, kot pa poštene informacije pa naj bi bili slišali na otvoritvi obnovljene občinske hiše v Selah. Vsote za obnavljanje občinske hiše si ni nihče izmislil, ne novinarka H. Stingler, ne napačni suflerji, temveč so jo slišali iz ust najvišjih predstavnikov dežele navzoči občani na seveda tudi župan Wassner. Torej so navzočim občanom natrosili te „hišne številke“ deželni politiki, ki so se očitvidno udeležili napačne prireditve.

Če te številke res niso bile pravične, se tembolj čudim, da jih župan ni popravil že na otvoritvi sami, saj je imel za to dosti prilike v zaključni besedi. Potemtakem je novinarka H. Stingler v NT zapisala le to, kar je na otvoritvi slišala ona sama in vsi ostali, ki so se je udeležili.

... pisma bralcev ...

P.n.
Naš tednik
10. Oktoberstr. 25/III
9020 Celovec

Kar se pa tiče ostalih projektov v naši občini, za katere naj bi preostalo za letošnje le skromnih 700.000,— šil, pa je to informacija, katero je nam občinskimi odborniki na zadnji občinski seji posredoval župan Wassner sam. Povedal nam je, da je predvidenih za letošnje deželni doklad v višini 3,5 mio. šilingov, če od tega odštejemo 2,8 mio., ki so namenjene za obnovo občinske hiše, pa res ni težko izračunati, koliko še ostane. Tudi za to „iznajdbo“, kot jo imenuje v pismu bralca župan Wassner, odgovarja on sam. Saj se ni zapisalo nič drugega kot le to, kar smo izvedeli od njega samega.

Nanti Olip,
podžupan
občine Sele

Nezmožni društveniki?

Zadnji komentar v Našem tedniku me je dejansko sprovciral, da napišem nekaj vrstic tistim, ki v zadnjem času v našem časopisu mučijo društvenike s svojo kritiko.

S tem nikakor nočem izraziti mnenja, da stvarna kritika o naših društvenih prireditvah ni zaželena, včasih je tudi potrebna. Moti pa me, da se slovenski časopis ne loteva kritiziranja tistih organizacij, ki investirajo ogromno denarja v centralne gledališke predstave, ki so menda izraz tako imenovane bogate in kvalitetne kulturne ustvarjalnosti koroških Slovencev. Nihče pa ne pove, da so s projektom financirali večji del publicnih igralcev iz Slovenije.

Ker aktivno delujem v kulturnem društvu, me te stalne kritike

po Našem tedniku na račun naših društev motijo, saj sem prepričan, da vsak društvenik samo iz idealizma ustvarja to, kar mu dopuščata čas in okoliščina. Če moram ugotavljati, da tudi že v Globasnici večina otrok uporablja nemščino kot pogovorni jezik v vsakdanjem življenju, potem je zadnji čas, da bodo društva prejela vso podporo za krajevne projekte, ki bi vsaj malenkostno preprečevali ta razvoj. Zakaj npr. ne kritizirate dejstva, da vzdržujemo še vedno z velikim personalnim izdatkom dve centralni kulturni organizaciji, ki sta postali v prvi vrsti konkurenca društvom, in ne več servisna služba? Ali je potrebno, da obe organizaciji organizirata nešteto prireditev, ali pa bi morali v prvi vrsti skrbeti za društva in kulturne stike do društev po Avstriji in Sloveniji? Zakaj ne poročate o tem, da obe kulturni organizaciji prejmeta iz podpor Avstrije in Slovenije skoraj 15 milijonov šil. in da od tega ne prejmejo društva niti treh milijonov direktnih podpor? Ali z obratno podporo ne bi dosegli po naših občinah bolj razveseljivega razvoja?

Že iz solidarnosti do kulturnih delavcev v Pliberku in v vseh drugih krajih dvojezičnega ozemlja ne bomo dopuščali kritike, da smo kulturni delavci zazrti v začarano bogatost. Ne bomo dopuščali, da bomo v zahvalo s strani central vsak teden izpostavljeni deloma nestvarni kritiki, ko pa vendar nešteto ljudi skrbi za obstoj in pozitiven razvoj slovenske kulture in slovenskega jezika po naših vaseh.

Če se odnos do kulturnih društev ne bo izboljšal in če bodo centralne kulturne organizacije še dalje požirale 80 % podpor, ki so namenjene v prvi vrsti društvom, potem bomo društveniki predlagali svojim društvom na občnem zboru izstop iz takšnih centralnih organizacij in bodo društva prejela direktne podpore od organizacij in državnih ustanov.

Potem tudi ne bo problem, da si bomo po občini pač sami kopirali letake, če bodo še sploh potrebni.

Navsezadnje pa: poročevalci naj obiščejo naše prireditve, preden kaj zapišejo. Kot obiskovalec nešteti prireditve opažam, da so zelo dobro obiskane. Ali mislite, da je 150 obiskovalcev pri zadnji kulturni prireditvi v Škofičah dejansko nazadovanje in spričevalo nekakovosti?

Bernard Sadovnik,
podpredsednik
SKD „Globasnica“

DR. TONE CEVC

Bohinj in njegove planine

Ob poplavi turističnega propagandnega gradiva se je skoraj neopazno pojavila na knjižnem trgu lična knjižica (v slovenščini in nemščini), ki na svojstven način vabi v planine.

Dr. Tone Cevc iz Inštituta za slovensko narodopisje v Ljubljani, ki že dolgo raziskuje alpsko stavbarstvo (Velika planina, Kmečke hiše v Karavankah), nam predstavlja čar ene najlepših dolin v Sloveniji: gozdove in planine, naselja in ljudi, planšarstvo in sirarstvo v Bohinju. Posebna poglavja se ukvarjajo z zgodovino naselitve, s stavbami bohinjskih vasi in planin, z vprašanji zaščite narave in bodočnosti planinskih koč, s problemi turizma in kmetijstva. Članka o Triglavskem parku in Planšarskem muzeju v Stari Fužini dopolnjujeta zanimivo planinsko čtivo. 108 barvnih in črno-belih fotografij ter strokovne risbe

so prava paša za oči in bodo gotovo navdušile turiste in ljubitelje gora za naravne lepote Bohinja.

Knjiga načena vprašanja, kakršna rešujemo povsod po alpskih predelih bolj ali manj uspešno: V kolikšni meri naj se prilagajajo domačini turizmu in njegovim zahtevam, če se preživljajo s turizmom? Naj pustimo propadati starosvetne planinske stavbe, ki niso več v rabi, in smemo postavljati nove, v sodobni obliki, da jih lahko oddajamo ali celo prodamo vikendašem iz mesta? Kako najbolj učinkovito zaščitimo naravo: s tem, da ustvarjamo naravne rezervate v obliki narodnih parkov, ali je bolje, da

podpiramo gorske kmete, ki obdelujejo zemljo in se lahko preživljajo z delom na domačijah in v planinah? Kako najdemo ravnotežje med ohranjanjem starega izročila, zahtevami sodobnega življenja in zagotovili za zdravo bodočnost naslednjih generacij?

Narodopisec dr. Cevc ne daje niti receptov niti nasvetov, hoče samo razkriti tujcem neznan svet planin in domačinom vzbuditi ljubezen do naravnega bogastva in kulturne dediščine. Nam vsem velja njegovo sporočilo: „Brez spoštovanja lastne zgodovine in kulture ni mogoče nadaljnji napredek.“

A. Angerer

Kultura v senci velikih dogajanj

V teh dneh poletne vročine in počitniškega oddiha se ljudje najraje podajo v vodo ali v hribe. Kljub temu nudijo nekatera društva kulturno hrano ljubiteljem dobre glasbe ali lepe besede. Nekatero pogumne akcije rade volje omenjamo, čeprav je bilo na vseh prireditvah razmeroma malo, zato pa toliko bolj navdušenih ljudi.

KPD Planina v Selah je vabili v nedeljo zvečer na premiero pravljичne igre Štirje fantje muzikantje. Mladinska gledališka skupina je pod vodstvom Milke Olip letos posebno aktivna in je pokazala, kako se da iz preproste teme (Bremer Stadtmusikanten) narediti privlačna igra, ki jo z veseljem gledajo mladi in odrasli. Sicer sta jamstvo za uspeh izkušena gledališka delavca: režiser Franci Končan pozna svoje Selane in jih zna motivirati, Breda Varl pa ustvarja zunanje umetniške pogoje (scena in kostumi).

Mladinska gledališka skupina KPD Planina v Selah je pod vodstvom Milke Olip uprizorila pravljичno igro „Štirje fantje muzikantje“.

V Gurah so se ta vikend nakopičile prireditve. Največ ljudi je pritegnila gasilska veselica v Kotmari vasi brez kakršnekoli kulturne vrednosti. Z njo so se morali meriti:

Športni praznik na vrtu Centrisa v Št. Janžu. Čeprav je bila ponudba dobra, se je šotor napolnil šele pozno v noč.

3. *Rock open-air* na šolskem travniku v Bilčovsu. SPD Bilka poskuša že tretje leto nuditi mladini

dobro glasbo in povabi za koncert znane (in dragel) skupine. Letos sta bili v gosteh domača skupina *Melpot* (člani ansambla Drava pod vodstvom Romana Verdela) in koroška sestava mladih jazzovcev *The gang*. Res je, da so imeli Bilčovščani prvi dve leti smolo z

vremenom. Letos pa je bila noč ugodna, zbrala se je domača mladina in uživala v prijetnem vzdušju, ob hladni pijači in prijateljskem kramljanju. Pogoji so bili taki, da Bilka upravičeno pričakuje naslednja leta večji obisk tudi iz širše okolice (do Celovca) in tudi nemško

govorečih prijateljev dobrega jazzu.

Župnija Bilčovs je doživela v nedeljo izredno dragoceno obogatitev nedeljskega bogoslužja. Mladi pevci, predvsem pa skupina pritrkovalcev iz Smlednika pri Ljubljani so poživilo sveto mašo in domačinom priklicali v spomin lep slovenski običaj: pritrkavanje — praznično pesem zvonov.

Zveza slovenskih žena, župniji *Železna Kapla* in *Št. Ilj*, *Živi rožni venec* in *Krožek žena* so vabili v soboto in nedeljo na dobrodelni koncert za bosanske begunce. V farni cerkvi, v soboto v *Železni Kapli*, v nedeljo v *Št. Ilju*, se je zbralo razmeroma veliko ljubiteljev glasbe, ki so hvaležno prisluhnili mednarodni govoric klasične glasbe. Mezzosopranistka Sabira Hajdarović (odkrili so jo na Dunaju, zdaj poučuje v Kranju in nastopa na mednarodnih festivalih) je iz bogatega repertoarja izbrala najlepše melodije (Bach, Pergolesi, Gluck, Debussy, Schubert in drugi!).

Spremljali sta jo organistka Marija Holcar in mlada flavtistka Ada Holcar, slednja izredno obetajoč talent in članica simfoničnega orkestra Domžale-Kamnik.

A. Angerer

Kropiunikovi bratje razstavljajo v Mlinarah

Kulturni užitek posebne vrste se obeta vsem ljubiteljem likovne umetnosti v soboto, 16. julija 1994, v Mlinarah pri Beljaku.

Ne zamudite enkratne priložnosti in si oglejte zanimivo in raznoliko razstavo umetnin v starem mlinu v Mlinarah. Na sliki nadarjeni Kropiunikovi bratje: Herbert, Stani, Robert in Feri.

V starem mlinu bodo ta dan namreč odprli razstavo likovnih stvaritev štirih Kropiunikovih bratov. Že samo dejstvo, da se v eni družini ukvarjajo vsi bratje z umetnostjo, je nekaj posebnega. Še bolj razveseljivo pa je, da se ti znajdejo skupaj in svoja dela, čeprav so po slogu popolnoma različna, predstavljajo širši javnosti.

Vsi bratje — Herbert, Stani, Robert in Feri, so samouki in so imeli že lastne razstave. Herbert posnema slog Schieleja in Klimta, Stani riše naivne slike na steklu, Robert je znan po svojih akvarelih, Ferijev slog pa je naturalističen. Poleg ljubezni do umetnosti in izražanja občutkov na papirju ali platnu pa imajo Kropiunikovi bratje skupno tudi to, da so vsi izredno nadarjeni za glasbo in so vrhu tega še izvrstni športniki.

DUNAJ / GRADIŠČANSKA

Novo društvo HGKD

Hrvaško-gradiščansko kulturno društvo (HGKD) na Dunaju je na občnem zboru izvolilo novo društveno zasedbo. Novi odbor bo z novostmi nadaljeval zdaj že 60-letno tradicijo in Narodnemu svetu koroških Slovencev ponuja sodelovanje na medkulturni ravni.

Nova zasedba ožjega odbora:

predsednik: F. Palković;
podpredsednika: F. Golubić in Dj. Mikula;
tajnica: G. Novak-Karall;
blagajnik: I. Domnanović.

T
A
T
E
D
E
N
V
R
A
D
I
U

PETEK, 15. julij
Kulturna obzorja.

SOBOTA, 16. julij
Od pesmi do pesmi —
od srca do srca.

NEDELJA, 17. julij
6.30—7.00 Dobro jutro, na
Koroškem. — Duhovna
misel (dr. Peter Fantur,
veroučitelj v Beljaku).
18.10—18.30 Za vesel
konec tedna.

PONED., 18. julij
Zamolčana dvojezičnost:
Komu bi škodovala sloven-
ska beseda v turizmu?

TOREK, 19. julij
Partnerski magazin.

SREDA, 20. julij
Društva
se predstavljajo.
Večerna: Glasbena.

ČETRTEK, 21. julij
Rož — Podjuna —
Zilja.

Bistriški kulturni dnevi '94

• Sobota, 16. julij, ob 20.30: **KONCERT ZBOROV** v telovadnici ljudske šole v Šmihelu

Sodelujejo: Pevski zbor „Gorotan“, MoPZ „Peca“, MoPZ „Kraj Matjaž“, MePZ „Globasnica“ (gosti), „Trio Woschitz“

Program povezuje: Veronika Kušej
• Petek, 22. julij, ob 20. uri: **LUTKOVNO GLEDALIŠČE** v hotelu Petzenkönig.

Sodeluje: KPD Šmihel

• Petek, 29. julij, ob 20.30: **KONCERT** skupine „Glasbeniki“ ob Breškem jezeru

NAŠ TEDNIK — Lastnik (založnik) in izdajatelj: društvo „Narodni svet koroških Slovencev“, ki ga zastopata predsednik dr. Matevž Grlic in osrednji tajnik Franc Wedenig, 9020 Celovec, 10.-Oktobersstrasse 25/III.

Uredništvo: mag. Janko Kulmesch (glavni urednik), Silvo Kumer (namestnik glavnega urednika), Franc Sadjak (urednik), Marjan Fera (fotograf), Karl Sadjak (oglasni oddelček), vsi: 9020 Celovec, 10.-Oktobersstrasse 25/III.

Tisk: Tiskarna Družbe sv. Mohorja, 9020 Celovec, Viktringer Ring 26, NAŠ TEDNIK izhaja vsak petek. Naroča se na naslov: Naš tednik, 10.-Oktobersstrasse 25/III, 9020 Celovec; telefon uredništva, uprave in oglasnega oddelka: 0463/512528. Telefaks: 0463/512528-22.

Letna naročnina: Avstrija 420,—; Slovenija 2300,—; SIT; ostalo inozemstvo 700,— šil.; zračna pošta letno 1000,— šil.; posamezna številka 10,— šil.; Slovenija: 50,— SIT.

DOBER DAN, KOROŠKA

Nedelja, 17. julija, ob 13.00 v TV 2 **Poned., 18. julija, ob 17.20 v TV SLO 1**
predvidoma z naslednjimi prispevki

- Skavti taborijo na Radišah
- Polet '94: Rock-glasba v Bilčovsu
- Kamping ob Zblaškem jezeru
- Cesta, ki je ni
- Novi manjšinskošolski zakon na Gradiščanskem
- Evropska integracija vključuje ureditev narodnostnih pravic
- „Štirje fantje muzikantje“: Premiera v Selah

Dom v Tinjah

Od sobote, 16. julija, ob 18. uri do sobote, 23. julija, ob 13. uri

FERIAE LATINAE

Vodita: Feliks W. Kucher in Georgius di Maria

od sobote, 16. julija, ob 14.30 do nedelje, 17. julija, ob 16.30

PRIPRAVA NA ZAKON, nem.

Voditelj: Jože Kopeinig

Predavatelji: mati, duhovnik, zdravnik

od ponedeljka, 29. avgusta, ob 9. uri do nedelje, 1. septembra, ob 13. uri

SLIKANJE IKON

Voditeljica: Anica Vrečar, Kotmara vas

od nedelje, 28. avgusta, do sobote, 3. septembra 1994

Izobraževalno potovanje na MO-RAVSKO in ČESKO

Voditeljica: dr. Grete Schmidt, Innsbruck

Rožek

Galerija Rožek, Šikoronja
RAZSTAVA — PEPI MAIER/UWE BRESSNIK

Razstava je odprta do 31. julija od srede do nedelje, od 15. do 19. ure

Celovec

Slovensko planinsko društvo „Celovec“ in SPD „Jepa-Baško jezero“
Loče vabita na IZLET NA SÄULECK (3085 m)

Odhod oz. zbirališče: v soboto, 16. julija, ob 12. uri pri PUŠNIKU v Ločah

Peljali se bomo z osebnimi avtomobili v Mallnitz. Po pešpoti po Dolini Dösen na kočjo A. v. Schmit (2272 m). Tam prenočite. V nedeljo, 17. 7., se vzpnemo na Säuleck (3085 m — zelo lahek tritisočak).

Stroški za prenočitev in zajtrk približno šil. 200,—

Borovlje

Mestna občina Borovlje sporoča, da je PUŠKARSKI MUZEJ v Borovljah odprto do 10. sept. 1994, od ponedeljka do petka, od 10. do 13. ure in od 15. do 18. ure, ob sobotah od 10. do 18. ure!

Dobrla vas

L'AMFIPARNASO
— madrigalna komedija

Čas: v sredo, 20. 7., ob 20.30

Kraj: v samostanu Dobrla vas
Nastopa: Hortus Musicus, Celovec

Prireditelja: KKZ in SPD „Srce“ v Dobrli vasi

Št. Primož

KULTURNI VEČER

Čas: v petek, 15. julija, ob 20.30

Kraj: v Kulturnem domu „Danica“ v Št. Primožu

Nastopajo Dekliška skupina „Coppl vokal“, Dekliški zbor Škocijan

Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Danica“

Železna Kapla

GALA VEČER Z OPERNIMI PEVCI

Čas: v farnem domu v Železni Kapli
Kraj: v petek, 22. julija, ob 20. uri

Bekštanj

„MUNDE“ — igra na prostem (Felix Mitterer)

Čas: v petek, 22. julija, ob 20. uri
Kraj: Bekštanj — pri Magroverm ribniku

Gostuje: igralska skupina SPD „Radiše“

Prireditelj: SPD „Dobrač“ na Brnci

Kostanjevica

RAZSTAVA VALENTINA OMANA

Kraj: v galeriji Božidarja Jakca
Odprtje: v petek, 24. julija, ob 18. uri v grajski cerkvi
Razstavo bo odprl dr. Andrej Smrekar, odprta pa bo do septembra letos.

Dr. Franz WUTTI
Borovlje

D O P U S T

od 18. julija do
31. julija 1994

OGLASA

Iščemo **SOBO** za osemnajstletnega sina, dijaka 3. razreda Dvojezične trgovske akademije, pri družini v Celovcu ali okolici.

Ponudbe pošljite na uredništvo Našega tednika (tel. 0463/512528-29).

Iščemo **SODELAVKO** za administracijo za poslovanje s tujino. Znanje slovenščine, nemščine in angleščine obvezno, italijanščina zaželena.

Interesentke se naj javijo pri firmi TRAFIC GmbH, Radetzkystr. 10/2, 9020 Celovec/Klagenfurt; tel.: 0463/513564.

Ob 50. OBLETNICI PADLE DOMNOVE ČETE VABIMO NA XV. pohod na Komelj in Spominsko svečanost v nedeljo, 17. 7. 1994

Pohodnikom bosta na voljo dve različni dolgi poti, in sicer:

1. Za tiste, ki radi in lahko grejo peš, je zborna mesto pri tovarišu **Janku Apovniku** na Borovju štev. 32. Apovnikova hiša je ob cesti, ki vodi iz Pliberka proti državni meji Holmec, 2 km pred mejo na razpotju Šmarjeta. **Odhod od tam je ob 9. uri** preko Šmarjete do spomenika padlim partizanom na Komelju. Pot je v eno smer dolga 7 km.

2. Za tiste, ki ne zmorejo cele poti hoditi peš, je do 11. ure zborna mesto pri **gostilni Pistotnik na Komelju**. Pot je dolga 3 km. **Odhod od Pistotnika je ob 11. uri.**

Ob 13. uri je zborna mesto pri spomeniku za vse pohodnike in za tiste, ki niso prišli peš, nakar bo spominska svečanost. Po spominski svečanosti bo sv. maša, nato družabno srečanje pri **ŠTIBARJU**.

Zveza slovenskih žena sporoča, da bo letos letovanje otrok v Poreču

od 20. do 31. julija

Prijavnice in informacije lahko dobite pri ZŠZ, **Milka Kokot**, Tarviser Str. 16, 9020 Celovec. Tel.: 0463/514300-40

Društvo „naš otrok“ išče
VZGOJITELJICO
za OTROŠKI VRTEC
„naš otrok“ v Celovcu.

Nastop službe: 1. sept. 1994.
Pogoji: zaključena izobrazba za otroške vrtnarice, znanje slovenščine in nemščine.

Prijave pošljite na: Društvo „naš otrok“, 10.-Oktober Str. 25, 9020 Celovec, tel.: 0463/512898.

Medkulturne počitnice v Droboljah na Baškem jezeru

„Kärntner Kinderfreunde“, Slovenska prosvetna zveza in Zveza prijateljev mladine-Ljubljana center tudi letos nudijo dvojezične počitnice v Droboljah ob Baškem jezeru.

Čas: od 30. julija do 12. avgusta 1994

Cena: 3480,— šilingov (možno je dobiti podporo bolniške blagajne, ki znaša pribl. 100,— šil. na dan). Prijavite se čimprej pri Slovenski prosvetni zvezi, kjer boste dobili vse podrobne informacije: tel. 0463/514300-13 ali 22).

TEDEN MLADIH UMETNIKOV

od ponedeljka, 25. julija (prihod ob 9.00), do sobote, 30. 7. (zaključek ob 10.00) v Mladinskem centru na Rebrci

Z vami bodo delali, risali, peli, plesali, slikali: **Breda in Tina Varl, Rudi Benetik, Ilse Moller, Barbara Möseneder, Nežika Novak, Minka Veselič, Hermi Paulič, Rožica Pušnik, Izidor Stern, Edi Oraže** in spremljevalci!

Starost: od 6. do 12. leta

Prinesi s seboj: osebne potrebščine, delovno obleko, škarje, lepilo, vodene barvice, instrumente in veliko dobre volje!!!

Cena: 900,— šil. za polni penzion. Stroški za material se posebej zaračunajo.

Prijave sprejema: Krščanska kulturna zveza, 10.-Oktober Str. 25/III, 9020 Celovec, tel.: 0463/516243, in Mladinski center na Rebrci, tel.: 04237/2142

Rok prijave: 16. julij 1994

KREATIVNI DNEVI ZA DEKLETA

od ponedeljka, 1. avgusta (prihod ob 9.00), do petka, 5. avgusta (zaključek ob 19. uri) v Mladinskem centru na Rebrci

Z vami bodo delali: **Breda in Tine Varl, Marjan Pungartnik, Hermi Paulič, Marjan Bevk, Nežika Novak, Minka Veselič, Edi Oraže, Izidor Stern, Barbara Möseneder in Matic!**

Starost: od 14. leta naprej

Prinesi s seboj: osebne potrebščine, delovno obleko, škarje, lepilo, vodene barvice, instrumente in veliko dobre volje!!!

Cena: 900,— šil. za polni penzion. Stroški za material se posebej zaračunajo.

Prijave sprejema: Krščanska kulturna zveza, 10.-Oktober Str. 25/III, 9020 Celovec, tel.: 0463/516243, in Mladinski center na Rebrci, tel.: 04237/2142

Rok prijave: 20. julij 1994

IZLET ZA STAREJŠE IN MLAJŠE Štiebar je priljubljen kraj srečanja

Društveniki KPD Drava iz Žvabeka se iz leta v leto trudijo za zanimivo in zabavno srečanje pri Štiebarju. Tudi letos so si za obiskovalce izmislili poseben spored, zabavno igrivo tekmovanje, v katerem so se pomerili starejši in mlajši. Da bi srečanje poteklo pod srečno zvezdo, je župnik Florijan Zergoi daroval sveto mašo in v pridigi pogrešal voljo do pohvalnih besed med ljudmi. Vsekakor je treba pohvaliti organizatorje srečanja, in to gotovo tudi v imenu obiskovalcev, ki so pri Štiebarju preživeli lep dan.

Jesenski del nogometnega prvenstva 1994/95 v PODLIGI VZHOD in v 1. RAZREDU D:

Podliga Vzhod:

1. krog (30. 7. 94): Šmihel/L. - Vetrinj, Globasnica - Velikovec, Pokrče - Ruda, ASK - Žitara vas, Bilčovs - Klopinj, St. Lenart - Mostič, Metlova - Liebenfels;

2. krog (6. 8. 94): Vetrinj - Žitara vas, Ruda - Metlova, Velikovec - St. Lenart, Smihel/L. - Bilčovs, Liebenfels - ASK, Mostič - Pokrče, Klopinj - Globasnica;

3. krog (13. 8. 94): Bilčovs - Vetrinj, St. Lenart - Klopinj, Metlova - Mostič, Žitara vas - Liebenfels, Globasnica - Smihel/L., Pokrče - Velikovec, ASK - Ruda;

4. krog (20. 8. 94): Vetrinj - Liebenfels, Mostič - ASK, Klopinj - Pokrče, Bilčovs - Globasnica, Ruda - Žitara vas, Velikovec - Metlova, Smihel/L. - St. Lenart;

5. krog (27. 8. 94): Globasnica - Vetrinj, Pokrče - Šmihel/L., ASK - Velikovec, Globasnica - Ruda, St. Lenart - Bilčovs, Metlova - Klopinj, Žitara vas - Mostič;

6. krog (3. 9. 94): Vetrinj - Ruda, Velikovec - Žitara vas, Šmihel/L. - Metlova, Globasnica - St. Lenart, Mostič - Liebenfels, Klopinj - ASK, Bilčovs - Pokrče;

7. krog (10. 9. 94): St. Lenart - Vetrinj, Metlova - Bilčovs, Žitara vas - Klopinj, Ruda - Mostič, Pokrče - Globasnica, ASK - Smihel/L., Liebenfels - Velikovec;

8. krog (17. 9. 94): Vetrinj - Mostič, Klopinj - Liebenfels, Bilčovs - ASK, St. Lenart - Pokrče, Velikovec - Ruda, Šmihel/L. - Žitara vas, Globasnica - Metlova;

9. krog (24. 9. 94): Mostič - Velikovec, Metlova - St. Lenart, Žitara vas - Bilčovs, Liebenfels - Smihel/L., Pokrče - Vetrinj, ASK - Globasnica, Ruda - Klopinj;

10. krog (1. 10. 94): Vetrinj - Velikovec, Šmihel/L. - Ruda, Globasnica - Žitara vas, Pokrče - Metlova, Klopinj - Mostič, Bilčovs - Liebenfels, St. Lenart - ASK;

11. krog (8. 10. 94): Metlova - Vetrinj, Mostič - Šmihel/L., Ruda - Bilčovs, Liebenfels - Globasnica, ASK - Pokrče, Velikovec - Klopinj, Žitara vas - St. Lenart;

12. krog (15. 10. 94): Vetrinj - Klopinj, Bilčovs - Mostič, St. Lenart - Liebenfels, Metlova - ASK, Smihel/L. - Velikovec, Globasnica - Ruda, Pokrče - Žitara vas;

13. krog (22. 10. 94): Klopinj - Šmihel/L., Mostič - Globasnica, ASK - Vetrinj, Liebenfels - Pokrče, Velikovec - Bilčovs, Ruda - St. Lenart, Žitara vas - Metlova;

Če bo vreme dopustilo, se bo tudi 14. in 15. krog izpeljal še jeseni. Termina za ta dva kroga sta 29. 10. 94 (14. krog) in 5. 11. 94 (15. krog).

1. razred D:

1. krog (30. 7. 94): Šmihel - Eitweg, Gurnitz - Haimburg, Frantschach - Grebinj, Smarjeta - Galicija, Sele - Dobrla vas, St. Pavel - Labot, Zelezna Kapla - St. Andraž;

2. krog (6. 8. 94): Eitweg - Galicija, Grebinj - Zelezna Kapla, Haimburg - St. Pavel, Smihel - Sele, St. Andraž - Smarjeta, Labot - Frantschach, Dobrla vas - Gurnitz;

3. krog (13. 8. 94): Sele - Eitweg, St. Pavel - Dobrla vas, Zelezna Kapla - Labot, Galicija - St. Andraž, Gurnitz - Šmihel, Frantschach - Haimburg, Smarjeta - Grebinj;

4. krog (20. 8. 94): Eitweg - St. Andraž, Labot - Smarjeta, Dobrla vas - Frantschach, Sele - Gurnitz, Grebinj - Galicija, Haimburg - Zelezna Kapla, Šmihel - St. Pavel;

5. krog (27. 8. 94): Gurnitz - Eitweg, Frantschach - Šmihel, Smarjeta - Haimburg, St. Andraž - Grebinj, St. Pavel - Sele, Zelezna Kapla - Dobrla vas, Galicija - Labot;

6. krog (3. 9. 94): Eitweg - Grebinj, Haimburg - Galicija, Šmihel - Zelezna Kapla, Gurnitz - St. Pavel, Labot - St. Andraž, Dobrla vas - Smarjeta, Sele - Frantschach;

7. krog (10. 9. 94): St. Pavel - Eitweg, Zelezna Kapla - Sele, Galicija - Dobrla vas, Grebinj - Labot, Frantschach - Gurnitz, Smarjeta - Šmihel, St. Andraž - Haimburg;

8. krog (17. 9. 94): Eitweg - Labot, Dobrla vas - St. Andraž, Sele - Smarjeta, St. Pavel - Frantschach, Haimburg - Grebinj, Šmihel - Galicija, Gurnitz - Zelezna Kapla;

9. krog (24. 9. 94): Labot - Haimburg, Zelezna Kapla - St. Pavel, Galicija - Sele, St. Andraž - Šmihel, Frantschach - Eitweg, Smarjeta - Gurnitz, Grebinj - Dobrla vas;

10. krog (1. 10. 94): Eitweg - Haimburg, Šmihel - Grebinj, Gurnitz - Galicija, Frantschach - Zelezna Kapla, Dobrla vas - Labot, Sele - St. Andraž, St. Pavel - Smarjeta;

11. krog (8. 10. 94): Zelezna Kapla - Eitweg, Labot - Šmihel, Grebinj - Sele, St. Andraž - Gurnitz, Smarjeta - Frantschach, Haimburg - Dobrla vas, Galicija - St. Pavel;

12. krog (15. 10. 94): Eitweg - Dobrla vas, Sele - Labot, St. Pavel - St. Andraž, Zelezna Kapla - Smarjeta, Šmihel - Haimburg, Gurnitz - Grebinj, Frantschach - Galicija;

13. krog (22. 10. 94): Dobrla vas - Šmihel, Labot - Gurnitz, Smarjeta - Eitweg, St. Andraž - Frantschach, Haimburg - Sele, Grebinj - St. Pavel, Galicija - Zelezna Kapla;

Kakor v podligi, se bo tudi v 1. razredu D izpeljal 14. in 15. krog še jeseni. Termina za ta dva kroga sta 29. 10. 94 (14. krog) in 5. 11. 94 (15. krog).

Spremembe pri ASKÖ Šmihel

Franc in dr. Erhard Kuschej poslovodeča predsednika

Le z zbranim in uspešnim delom naraščaja je zagotovljena prihodnost prve ekipe. Prav tega pa se v Šmihelu še posebej zavedajo.

Pred nedavnim je športno društvo ASKÖ Šmihel izvedlo redni občni zbor, pri katerem je bilo določeno mnogo novega. Za poslovodeča predsednika sta bila izvoljena Franc in dr. Erhard Kuschej, ki naj bi vzorno vodila celotno društvo. Tudi predsedniki raznih sekcij so bili novo imenovani ter tudi sprejeti. Za predsednika nogometne sekcije, ki je bila imenovana kot nedvomno najpomembnejša v društvu, je bil na novo izvoljen Ignaz Krausler, za tenis sekcijo je bil potrjen Valentin Bricman, za sekcijo kegljanje na ledu pa Erich Grilc.

Nogometna sekcija je predstavila že v glavnem tudi moštvo za prihodnjo sezono, ki ni mnogo drugačna od pretekle. Novi trener se glasi Günther Kuster, ki je nasledil Petriča. Slej ko prej je kapetan moštva Dietmar Buchwald, ki vzorno vodi mlade soigralce, saj je povprečna starost ekipe komaj 20 let.

Vodja nogometne sekcije je ostal Herbert Berchtold, njegov namestnik pa je Lojze Kužnik. S pomočjo starih in tudi novih spozorjev ter mladih domačih igralcev se želi nogometna sekcija dolgoročno povzpeti v podligo. Poleg povzdiga pa želijo Šmihelčani z lepo in navdušljivo igro privabiti več gledalcev na domače nogometno igrišče.

Franc Gostenčnik je odgovoren za naraščaj, ki pomeni prihodnost kluba.

Kakovostno vodstvo je prejel tudi naraščaj, saj ga trenira nekdanji trener prve ekipe Franc Gostenčnik. Nogometni strokovnjaki pravijo, da mora biti naraščaj deležen najboljših trenerjev; tega mnenja so tudi Šmihelčani, saj je Gostenčnik nedvomno strokovnjak.

Kratek pogovor s poslovodečim predsednikom Francem Kuschejem

Kakšno nalogo ima poslovodeči predsednik?

V glavnem je koordinatorska in povezava med posameznimi sekcijami. Ima pa tudi nalogo nadziranja.

Kakšen pa je denarni položaj v društvu?

Samo to lahko povem, da je pozitiven.

Zakaj se je vodstvo odločilo za trenerja Kusterja in ne za Lopinskega?

To se je določilo že pred občnim zborom, takrat pa še nisem bil poslovodeči predsednik. Iskreno povem, da mi razlogi niso znani. Na vsak način je prejšnji trener Petrič prevzel menedžersko mesto v Prevaljah, tako da smo nujno potrebovali novega trenerja.

Hvala za pogovor!

kdo kam

Beno Germadnik v Sele

Prestopni rok se nagiba h koncu. Le še danes imajo igralci priložnost menjave kluba.

Bilčovs – Slej ko prej je največje vprašanje Albert Quantschnig, ki pa menda, po mnenju trenerja celovške Austrije Haubitza, želi igrati v Celovcu.

Globasnica – Mnogo novega v Globasnici. Robert Sturm (prej Dobrla vas), Florian Sienčnik in Florian Mochar (oba SAK) bodo v prihodnji sezoni igrali za Globasnico v podligi. Drugi vratar Janko Smrečnik se bo vrnil k SAK, saj se v Globasnico vrnil vratar Preitenegger iz Galicije. Adrian Kert, Albin Dlopst, Nanta Matavž in Franc Hren (bo nadomestil Kreutza kot liberar) pa bodo naprej igrali za Globašane. Nekdanji kapetan Franc Fera pa želi za-

ključiti nogometno pot (zaradi službene preobremenjenosti). Trening pod vodstvom novega trenerja Djurića je izredno zahteven, toda igralci vedo, da bo le s trdim in prizadetim delom možen uspeh v podligi.

Zelezna Kapla – Kapelčane bo zapustil dolgoletni igralec Beno Germadnik (slika); njega vleče v Sele, kjer želi v drugem okolju pokazati svojo moč. Germadnik in Sele sta si v glavnem že edina, le kluba se morata še dogovoriti. Prav tako bodo Zelezno Kaplo zapustili Šefik Šumar (k celovškemu ASV), Herbert Grubelnig (na Metlovo),

Hannes Kukovica (v Škofiče). Šporn pa si je premislil in bo ostal v Zelezni Kapli. Nov v ekipi pa je le trener Miloš Rus, ki od 4. julija naprej vodi treninge.

Sele – V Selah so tudi pričeli s treningom. Nartravnik je ostal trener in bo tudi še igral. S treningom se zopet začeli Mario Mak, Florian Orač in Damijan Orač. Tako bo trenerju na voljo zopet močan in izenačen kader. Za prihodnjo sezono je SAK posodil Selanom Igorja Robleka in Dominika Mak. Oba sta mlada in perspektivna igralca, ki želita predstaviti svojo moč v novem okolju. Cilj Selanov v prihodnji sezoni pa je slej ko prej povzdig v podligo.

Slovenski I. ligaš Živila Naklo kaže zanimanje za nekdanjega kapetana SAK

Lojze Sadjak kot legionar v Slovenijo?

Lojze Sadjak v škripcih. Mnogo interesentov, toda še več negotovosti.

Kaj namerava Lojze Sadjak? I. ligaš LASK mu je odpovedal, tako da trenutno ne ve, kje bo jeseni igral. Njegov položaj je kočljiv, saj se drugi klubi sicer zanimajo zanj, toda povsod so ovire:

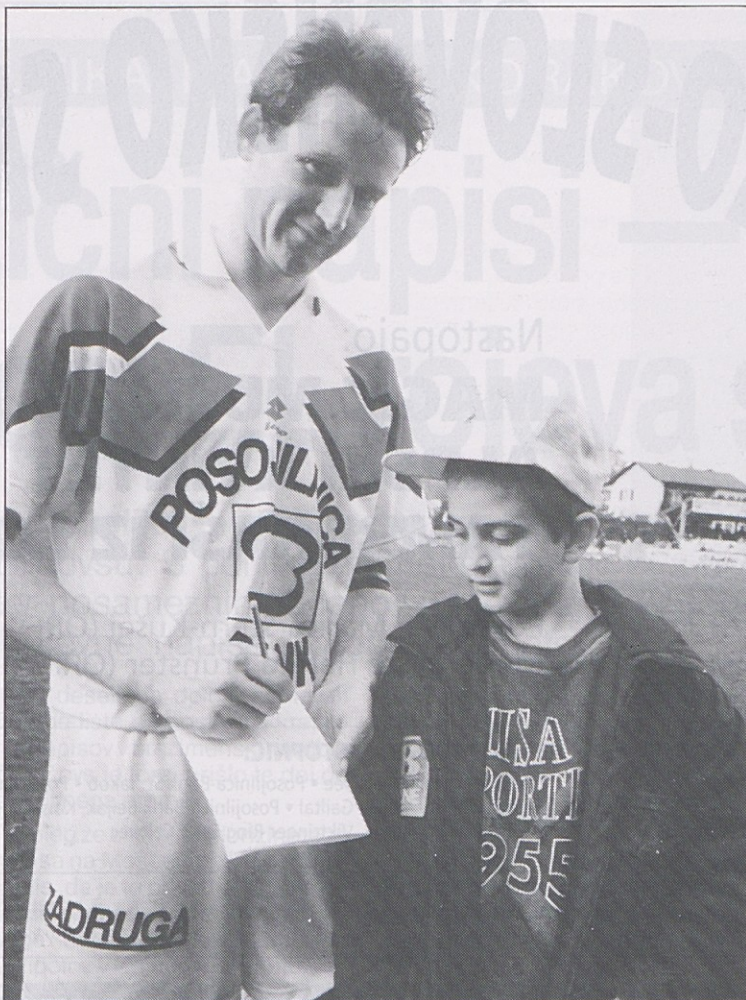
SAK bi ga rad zopet videl v svojih vrstah, toda Lojze je pogosto izrazil, da noče več igrati za SAK. Dokončna odločitev bo težka.

WAC je resen interesent, toda vodstvo SAK je jasno izjavilo, da neposrednim konkurentom ne bo posredovalo igralcev. Torej, dokončne odločitve ne bo.

Naklo (Kranj) – Trener slovenskega I. ligaša Cukrov (nekdanji reprezentat Jugoslavije) je v pogovoru z Dalanovičem izrazil zanimanje za visokega branilca Lojzeta Sadjaka. Naklo, ki je preteklo sezono zasedlo 8. mesto v slovenski ligi, še išče profesionalnega legionarja, zato je zanimanje kar precejšnje. Kaj o tej ponudbi meni Lojze, pa pred redakcijskim zaključkom žal nismo izvedeli. Dalanovič: „Lojze bi se gotovo dobro znašel v slovenski ligi, vprašanje pa je, ali si bosta kluba zaradi odškodnine edina!“ Na vsak način transfer v Slovenijo časovno ni omejen, tako da imajo vsi prisotni še dovolj časa.

Novo pri SAK: v dogovarjanju je legionar z Istre Sumbarac, ki je igral v Švici. Po značaju je podoben nekdanjemu igralcu SAK Goranu Stanisavljeviču. Odločitev bo padla še danes. Igralec iz Litve, katerega je SAK pretekli teden opazoval, pa ni ustrežal. Slej ko prej želi celovška Austria F. Sadjaka in Galota.

F. S.

Ali bo Lojze Sadjak že kmalu v Sloveniji dajal navijačem „autograme“? Zanimanje kaže I. ligaš iz Kranja – Živila Naklo, ki sodi med povprečne ekipe v I. ligi Slovenije.
slika NT/Fera

Kratek pogovor

dr. Ivan Ramšak
trener SAK

Prpriave tečejo s polno paro, moštvo pa še vedno ni popolno. Tako še vedno manjka A. Sadjak.

Z Lojzetom Sadjakom v bistvu ne računam več. Pravi, da se ne počuti dobro v klubu in se z njim ne more več istovetiti.

Slovenski ligaš Naklo kaže zanj zanimanje.

Če to drži, naj poskusi. Lojze je še posebej močan, če igra na moža ter s trdo igro razburi nasprotnega napadalca. To bi mu v Sloveniji gotovo prišlo zelo v prid.

Vorderegger je podpisal za Austrijo. Ali si z njim računal?

Iskreno povem, da mi zanj ni žal, kajti on je precej poškodovan, tako da verjetno celo jesen ne bo mogel prav igrati. Tako v ekipi tudi nimamo zvezde in to se mi zdi boljše.

Kako se bo po tvojem mnenju odrezala ekipa v III. diviziji?

Mnogo bo odvisno od štarta, možno pa je vse. Napovedi vnaprej pa so težke, kajti večino nasprotnikov ne poznam, poleg tega pa še ne vem, kako smo sami napredovali. Vprašanje je tudi, kako se bo naš novi način igre uveljavil, saj zahteva mnogo taktične spretnosti posameznih igralcev.

Še beseda o novih igralcih...

Legionar Tiganj je izvrsten z žogo, Eberhardt je premišljen igralec in Skof mnogo obljublja. Če bo le 80 % tega držal, bomo imeli z njim še mnogo veselja.

Hvala za pogovor!

Z Ramšakom se je pogovarjal Franc Sadjak.

Nogometno prvenstvo 1994/95 v III. DIVIZIJI

- 1. krog (6. 8. 94):** SAK - Donau Linz, LUV Graz - Traun, Marchtrenk - VSV, WAC - Voitsberg;
- 2. krog (13. 8. 94):** Donau Linz - Voitsberg, VSV - WAC, Traun - Marchtrenk, SAK - LUV Graz;
- 3. krog (20. 8. 94):** LUV Graz - Donau Linz, Marchtrenk - SAK, WAC - Traun, Voitsberg - VSV;
- 4. krog (27. 8. 94):** Donau Linz - VSV, Traun - Voitsberg, SAK - WAC, LUV Graz - Marchtrenk;
- 5. krog (3. 9. 94):** Marchtrenk - Donau Linz, WAC - LUV Graz, Voitsberg - SAK, VSV - Traun;
- 6. krog (17. 9. 94):** Donau Linz - Traun, SAK - VSV, LUV Graz - Voitsberg, Marchtrenk - WAC;
- 7. krog (24. 9. 94):** WAC - Donau Linz, Voitsberg - Marchtrenk, VSV - LUV Graz, Traun - SAK;
- 8. krog (1. 10. 94):** Donau Linz - Marchtrenk, LUV Graz - WAC, SAK - Voitsberg, Traun - VSV;
- 9. krog (8. 10. 94):** Donau Linz - SAK, Traun - LUV Graz, VSV - Marchtrenk, Voitsberg - WAC;
- 10. krog (15. 10. 94):** Voitsberg - Donau Linz, WAC - VSV, Marchtrenk - Traun, LUV Graz - SAK;
- 11. krog (22. 10. 94):** Donau Linz - LUV Graz, SAK - Marchtrenk, Traun - WAC, VSV - Voitsberg;
- 12. krog (29. 10. 94):** VSV - Donau Linz, Voitsberg - Traun, WAC - SAK, Marchtrenk - LUV Graz;

- 13. krog (5. 11. 94):** Traun - Donau Linz, VSV - SAK, Voitsberg - LUV Graz, WAC - Marchtrenk;
- 14. krog (12. 11. 94):** Donau Linz - WAC, Marchtrenk - Voitsberg, LUV Graz - VSV, SAK - Traun;
- 15. krog (25. 3. 95):** Donau Linz - SAK, Traun - LUV Graz, VSV - Marchtrenk, Voitsberg - WAC;
- 16. krog (1. 4. 95):** Voitsberg - Donau Linz, WAC - VSV, Marchtrenk - Traun, LUV Graz - SAK;
- 17. krog (8. 4. 95):** Donau Linz - LUV Graz, SAK - Marchtrenk, Traun - WAC, VSV - Voitsberg;
- 18. krog (15. 4. 95):** VSV - Donau Linz, Voitsberg - Traun, WAC - SAK, Marchtrenk - LUV Graz;
- 19. krog (22. 4. 95):** Donau Linz - Marchtrenk, LUV Graz - Marchtrenk, SAK - Voitsberg, Traun - VSV;
- 20. krog (29. 4. 95):** Traun - Donau Linz, VSV - SAK, Voitsberg - LUV Graz, Wolfsberg - Marchtrenk;
- 21. krog (6. 5. 95):** Donau Linz - WAC, Marchtrenk - Voitsberg, LUV Graz - VSV, SAK - Traun;
- 22. krog (13. 5. 95):** Marchtrenk - Donau Linz, WAC - LUV Graz, Voitsberg - SAK, VSV - Traun;
- 23. krog (20. 5. 94):** SAK - Donau Linz, LUV Graz - Traun, Marchtrenk - VSV, WAC - Voitsberg;
- 24. krog (25. 5. 95):** Donau Linz - Voitsberg, VSV - WAC, Traun - Marchtrenk, SAK - LUV Graz;

- 25. krog (27. 5. 95):** LUV Graz - Donau Linz, Marchtrenk - SAK, WAC - Traun, Voitsberg - VSV;
- 26. krog (3. 6. 95):** Donau Linz - VSV, Traun - Voitsberg, SAK - WAC, LUV Graz - Marchtrenk;
- 27. krog (11. 6. 95):** Donau Linz - Traun, SAK - VSV, LUV Graz - Voitsberg, Marchtrenk - WAC;
- 28. krog (18. 6. 95):** WAC - Donau Linz, Voitsberg - Marchtrenk, VSV - LUV Graz, Traun - SAK;

Načrt amaterske ekipe SAK, ki tekmuje v 2. razredu E:

- 1. krog (30. 7. 94):** Ochsendorf - SAK II
- 2. krog (6. 8. 94):** SAK II - Kriva Vrba
- 3. krog (13. 8. 94):** KAC - SAK II
- 4. krog (20. 8. 94):** SAK II - Hodiše
- 5. krog (27. 8. 94):** HSV Celovec - SAK II
- 6. krog (3. 9. 94):** SAK II - Grabštanj
- 7. krog (10. 9. 94):** Pošta - SAK II
- 8. krog (17. 9. 94):** SAK II - DSG Borovlje
- 9. krog (24. 9. 94):** Poreče - SAK II
- 10. krog (1. 10. 94):** SAK II - Donau
- 11. krog (8. 10. 94):** Žihpolje - SAK II
- 12. oz. 1. vignetni krog (15. 10. 94):** SAK II - Ochsendorf

45 LET
nt
naš tednik

ORF CLUB
RADIO
KÄRNTEN

BURGARENA

Bekštanj / Finkenstein

KOROŠKO-SLOVENSKO SREČANJE

Nastopajo:

MAGIC MUSIC (Die 3 Oldies)

ALPSKI KVINTET

TAMBURAŠI IZ LOČ (vodi Erika Wrolich)

24. 7. '94
20.00

Povezava: Marica Stern-Kušej (ORF)

Moderacija: Harald Prünster (ORF)

PREDPRODAJA VSTOPNIC:

Verkehrsamt Faak am See • Posojilnica-Bank Št. Jakob • Posojilnica-Bank Baško jezero, Gartenweg 1
Posojilnica-Bank Zila / Gailtal • Posojilnica-Bank Beljak, Kaiser-Josef-Platz 6 • Posojilnica-Bank Ločilo
Mohorjeva knjigarna, Viktringer Ring 2 16, Celovec

Nenavadni intervju

Ime: Folti Čertov
Starost: 30 let
Poklic: cameraman
Doma: v Selah

Kaj imaš ti, pa drugi tega nimajo?
Interes za vse, kar je nenavadno.

Zaradi česa, misliš, te drugi najbolj občudujejo?

Za to, da sem nepreračunljiv.

Kaj bi bila večja tragedija: če ti pade kamera na nogo ali če ti pri plesu stopi dekle na nogo?

Če se zdrobi kamera, bi bila škoda verjetno večja.

Kako ti je uspelo, da se s teboj do danes še ni poročila nobena ženska?

Nobeni še ni uspelo, da bi me prepričala, da je najboljša.

Si že kdaj imel občutek, da je zate vlak že odpeljal?

Vozniški red avstrijskih železnic je tak, da zagotavlja, da se vsak vlak spet vrne k postaji.

Ti daje horoskop šanso, da se boš kdaj poročil?
Je še upanje.

Držijo govornice žensk, da bolj ceniš iskanje in nimaš namena najti žensko za življenje?

Možno, prave orientacije trenutno še sam nimam.

Voltaire je povedal, da je Bog ustvaril ženske samo zato, da bi ukrotili moške. Imaš tudi ti tak občutek?

Do danes to še ni uspelo nobeni ženski.

V čem se razlikujejo Selanke od drugih deklet?

Tega ne morem povedati, ker se pasem le po sosednjih travnikih.

Kaj narediš, če prideš v kavarno, kjer si zmenjen s prijateljico, in vidiš, da tam čakajo nate tri dekleta?

Pogledam v computer, kje je nastala koordinacijska napaka.

Po čem se ti najbolj cedijo sline?

Po svežem mesu.

Kaj te najbolj fascinira?

Vse, česar ne morem imeti. Kdor me pozna, ve, da imam raje goloba na strehi kot pa vrabca v rokah.

Kaj je zate umetnost?

Kreativnost. Neomejeno mišljenje.

Kaj odlikuje inteligentnega človeka?

Sposobnost racionalnega kombiniranja.

Katero človeško slabost najlaže odpustiš?

Vsako, vendar ne zato, ker bil tako velikodušen, am-

pak zato, ker imam debelo kožo.

Česa se najbolj bojiš?

Samega sebe, ker vedno spet presenečam samega sebe.

Misliš, da je človek rojen za delo kakor ptič za letanje?

Sam skušam delati samo to, kar me veseli, ker tega ne občutim kot delo.

Koga najbolj občuduješ?

Ljudi, ki so bolj dosledni kot jaz.

Kaj najmanj maraš?

Spovednico in nenavadna vprašanja.

Znaš uživati vsak lep trenutek življenja?

Poskušam.

Če bi moral jutri umreti, kaj ti bi bilo najbolj žal, da še nisi storil?

Pravzaprav nimam občutka, da bi kaj zamudil.

H. St.